18000249

Provincie Zeeland

Gedeputeerde Staten

Leden Provinciale Staten
T.a.v. Voorzitter

onderwerp	kenmerk	behandeld door	verzonden
Jaarplan en begroting 2018 NV Economische Impuls Zeeland	17029613	drs. P.A.L. van Vooren +31 118 631422	- 9 JAN. 2018

Middelburg, 9 januari 2018

Geachte voorzitter,

Hierbij zenden wij u het Jaarplan en de begroting van Impuls voor 2018. Het inhoudelijk plan en de begroting hebben ons geen aanleiding gegeven tot het maken van opmerkingen. Het jaarplan en de begroting zijn behandeld en vastgesteld tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van Impuls op 13 december 2017.

Wij zijn tevreden over de wijze waarop Impuls met concrete projecten aansluit op de uitwerking van het rapport 'Zeeland in stroomversnelling'. Ook de bovenregionale samenwerking, onder andere via de Economic Board Zeeland, krijgt aandacht in het Jaarplan.

Wij stellen u voor om het Jaarplan en begroting 2018 ter kennisname voor te leggen aan de leden van Provinciale Staten. Mocht er van uw zijde behoefte zijn aan een 'Zicht op beleid' bijeenkomst dan zijn wij bereid deze te faciliteren.

Met vriendelijke groet,

gedeputeerde staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

PROVINCIE ZEELAND
AFD. SG AMBT.
AFD. TERMIJN pb - sta
DATUM - 9 JAN. 2018
DOC.NR.
ZAAK NR.
CLASS.

Bijlagen: 2

18000592

Jaarplan 2018

NV Economische Impuls Zeeland

Impuls Zeeland

Colofon

Titel	Jaarplan 2018
Ondertitel	NV Economische Impuls Zeeland
Datum	December 2017

© NV Economische Impuls Zeeland, 2017

Dit jaarplan is een uitgave van NV Economische Impuls Zeeland. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande toestemming van NV Economische Impuls Zeeland te Vlissingen.

Inhoudsopgave

Voorwoord 5
Leeswijzer jaarplan 2018 7
1. Omgeving, strategie, activiteiten en organisatie 9
2. Invest in Zeeland 15
3. Innovatiefinanciering 19
4. Circulaire economie en energietransitie 23
4.1 Smart Delta Resources 24
4.2 Overige thema's 26
5. Logistiek & Energie 29
6. Vrijetijdseconomie 33
7. Gezondheidseconomie 35
8. Projectenoverzicht 37

Voorwoord

N.V. Economische Impuls Zeeland is actief in een turbulente omgeving. De economie draait op een stevig toerental, er is een Brexit in aantocht met kansen en bedreigingen, de spanning op de arbeidsmarkt wordt groter, de Commissie Balkenende, Thermphos, een havenfusie, Energy Port, een gezamenlijk research centrum (JRC), allemaal zaken die momenteel spelen.

Wat is de rol van Impuls in deze situatie?

Enerzijds is de basisrol van Impuls behoorlijk conjunctuur onafhankelijk. Wat we namelijk doen, in goede én in slechte tijden, is werken aan de basisstructuur van de economie. Werken aan de vraag: hoe verbeteren we het lange termijn verdienvermogen van Zeeland?

Dit doen we door bij te dragen aan de vernieuwing en innovatie binnen Zeeland. Vernieuwing door te zoeken naar nieuwe bedrijven die op lange termijn iets bijdragen aan Zeeland. Nieuw in de zin van bedrijven van buiten Zeeland die zich hier vestigen of nieuw in de zin dat we innovatieve starters en -doorgroeiers op weg helpen, begeleiden, financieren en in contact brengen met partners. Met nieuwe en bestaande bedrijven zijn we bezig om innovatie aan te jagen. Innovatie met ook weer als doel op lange termijn in Zeeland geld te kunnen blijven verdienen.

Tegelijkertijd beïnvloed de conjuncturele situatie en een snel veranderende wereld natuurlijk het werk wat Impuls doet. Neem de krappe arbeidsmarkt: Impuls heeft geen rol in het oplossen van krapte, wél biedt de huidige arbeidsmarkt juist kansen voor Zeeland. Kansen in de zin dat we daarmee makkelijker mensen van buiten Zeeland kunnen aantrekken. Zo is Dow bijvoorbeeld in staat gebleken substantiële aantallen hoger opgeleide mensen naar Zeeland trekken. Het biedt vooral ook kansen in de zin dat bedrijven aangezet worden om creatiever te zijn, naar nieuwe oplossingen te zoeken en aan innovatie te werken. Sommigen zouden in goed Nederlands zeggen: Never waste a good crisis, ook niet een op de arbeidsmarkt.

De uitwerking van het rapport ‘Zeeland in stroomversnelling’ van de Commissie Balkenende met concrete projecten speelt in 2018 een grote rol. Zo groeit met een bijdragen van het Rijk en allerlei Zeeuwse partners o.m. het Zeeuws Participatiefonds van 1,3 m€ naar 13,5 m€, zijn er in 2018 aanjaagmiddelen ter beschikking en ontstaat een infrastructuurfonds.

Ook aan Wind op Zee wordt vanuit het Rijk bijgedragen. De realisatie van windmolenparken voor de kust biedt een grote kans voor de regio. Om alle activiteiten te coördineren is het platform Energy Port Zeeland opgericht. Impuls is ook hier, samen met de Provincie, HZ en Zeeland Seaports, betrokken.

We doen dit allemaal met een team van hoog gemotiveerde en bekwame medewerkers: zo’n 16 fte op de loonlijst. Daarnaast met een groep mensen die op een andere manier aan Impuls verbonden zijn, ook deze mensen zijn zeer gedreven om Zeeland verder te (helpen) ontwikkelen. Met deze mensen bereiken we veel meer voor Zeeland dan je, gezien de omvang van Impuls, zou mogen verwachten!

Dick ten Voorde
Algemeen directeur, NV Economische Impuls Zeeland

N.B. Een conceptversie van dit jaarplan is voorgelegd aan een brede groep stakeholders. Hoewel niet alle opmerkingen konden worden verwerkt, hebben we van deze feedback dankbaar gebruik gemaakt. Voor u ligt een inhoudelijk goed verhaal. Ik vertrouw erop dat elke stakeholder zich hierin kan herkennen.

Leeswijzer jaarplan 2018

In dit jaarplan worden de kernactiviteiten en strategie van NV Economische Impuls Zeeland (Impuls) belicht. Per cluster wordt vervolgens kort samengevat waar zij nu staan en wat de doelstellingen voor komend jaar zijn.

Achterin dit plan is een uitgebreid projectenoverzicht toegevoegd. Hierin worden alle projecten en de rol van Impuls beschreven.

In dit overzicht wordt onderscheid gemaakt tussen projecten die in 2017 (of eerder) zijn gestart en in 2018 doorlopen (lopende projecten), projecten die momenteel nog in de pre-uitvoeringsfase bevinden en interessant lijken om in 2018 te ontwikkelen (nieuwe projecten) en verkenningen.

De officiële naam NV Economische Impuls Zeeland wordt in dit jaarplan afgekort tot Impuls.

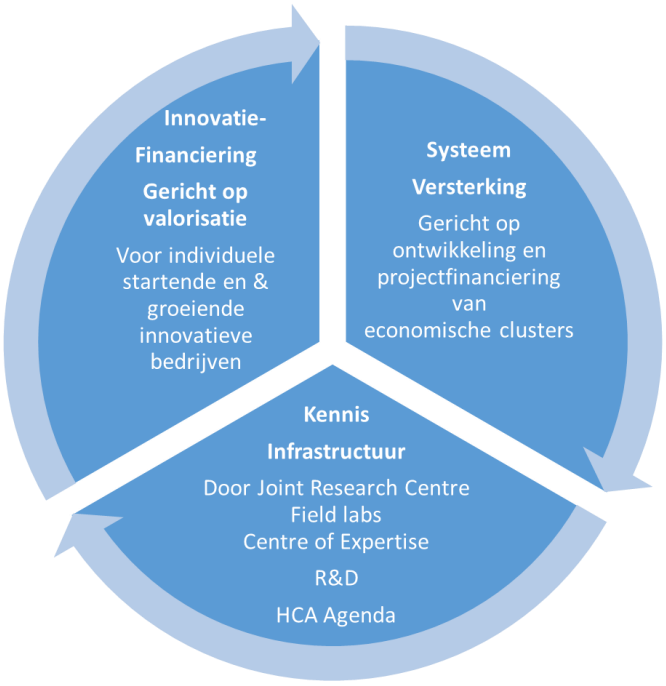
1. Omgeving, strategie, activiteiten en organisatie

De Zeeuwse economie scoort vandaag de dag goed op de macro-economische indicatoren bruto regionaal product en werkgelegenheid onder meer door de strategische ligging en de gevestigde industrie. In die zin staat Zeeland er goed voor. Op belangrijke factoren die ook in de toekomst moeten bijdragen aan de regionale concurrentiekracht zoals innovativiteit, arbeidsmarkt en bestuurlijke structuur staat Zeeland er minder goed voor.

Zeeland in stroomversnelling

Op basis van deze constatering heeft de Commissie 'Structuurversterking en Werkgelegenheid Zeeland', het actieprogramma 'Zeeland in stroomversnelling uitgebracht'. Hierin zijn keuzes voor sectoren en thema's op basis van de kracht van regio vastgelegd, die met een uitvoeringsprogramma van zes projecten wordt ondersteund. Dit actieprogramma wordt gedragen door de triple helix spelers binnen Zeeland en het Rijk. Begin 2018 wordt voor het vervolg een Economic Board ingesteld die de strategische koers van het economische beleid en het actieprogramma inclusief de uitvoering bewaakt en bijstelt. De Economic Board zal bestaan uit ondernemers, overheid (Rijk, Provincie Zeeland, Ministerie van Economische Zaken), kennisinstellingen, bedrijven en Impuls als agenda lid. De Economic Board zal een sterke link hebben met het Deltanetwerk waarin West-Brabant en Zeeland al reeds samen werken op economisch terrein.

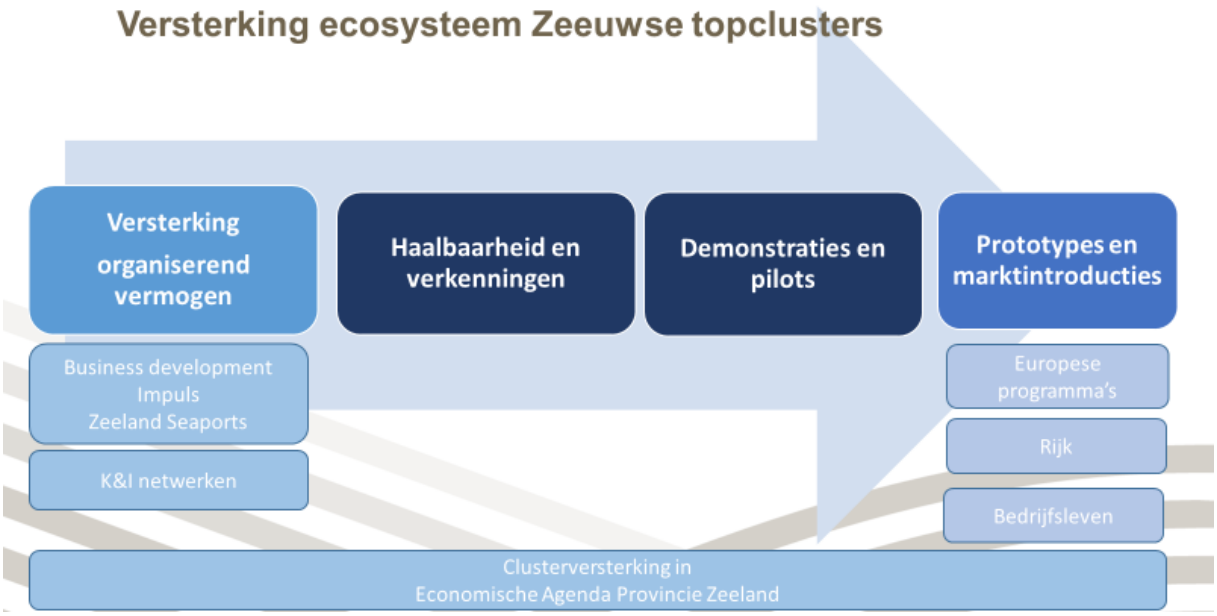
Zeeland in stroomversnelling adviseert om de economische structuur te versterken door in te zetten op Innovatiefinanciering, systeemversterking en de opbouw van een kennisinfrastructuur op de gekozen thema's en sectoren (zie onderstaand plaatje).

Investeren in organiserend vermogen

Geconstateerd wordt dat Zeeuwse consortia relatief minder geld ophalen bij de Europese programma's. Zeeuwse projecten scoren relatief slechter in concurrentie met clusters in andere

regio's, er zijn minder regionale middelen tot beschikking en de nabijheid van R&D van universiteiten en grote bedrijven wordt gemist. Bij de systeemversterking wordt daarom ingezet op het investeren in het organiserend vermogen (Impuls Zeeland, Zeeland Seaports en Kennis & Innovatienetwerken) en de aanjaagmiddelen. De aanjaaggelden zijn bedoeld om consortia aan financiering helpen voor het uitvoeren van haalbaarheidsstudies, verkenningen, demonstraties en pilots. Deze aanjaaggelden vormen voor consortia en Kennis & Innovatienetwerken de brug naar Europese en Landelijke subsidieregelingen en private financiering. Daarnaast zal op inhoud verbinding gelegd worden met sterke clusters in omliggende regio's.

Zeeuws ecosysteem
Het Zeeuws ecosysteem is divers en kent vele partijen:

- Omliggende ontwikkelingsmaatschappijen (BOM, REWIN en Innovation Quarter en de POM's in Vlaanderen)
- Regionale kennisnetwerken en innovatiecentrums zoals bijvoorbeeld KiK MPI, Energy Port Zeeland, FoodDelta Zeeland, Rusthoeve etc.
- Overheden op alle niveaus: Rijk incl. NFIA, Kamer van Koophandel en Start-Up Delta, Provincie Zeeland en gemeenten
- Kennisinstellingen Scalda, UCR, HZ University of Applied Sciences, Campus Zeeland en op projectbasis met omliggende universiteiten
- Bedrijven: Multinationals, Starters en mkb-bedrijven
- Zeeland Seaports

Strategie Impuls
Impuls zet de komende jaren strategisch vooral in op:

Aansluiting bij agenda 'Zeeland in stroomversnelling' en die van de Economic Board
Impuls sluit aan bij de agenda en zal blijven helpen om proactief vorm te geven aan de agenda van de Economic Board Zeeland en het Delta Netwerk voor de bovenregionale samenwerking. Impuls geeft invulling aan de agenda door initiëring en uitvoering van projecten passend binnen de bovenstaande agenda.

Programmatisch werken met Kennis & Innovatienetwerken (K&I)
Bij economische structuurversterking wordt samenwerken in clusters door middel van Kennis en

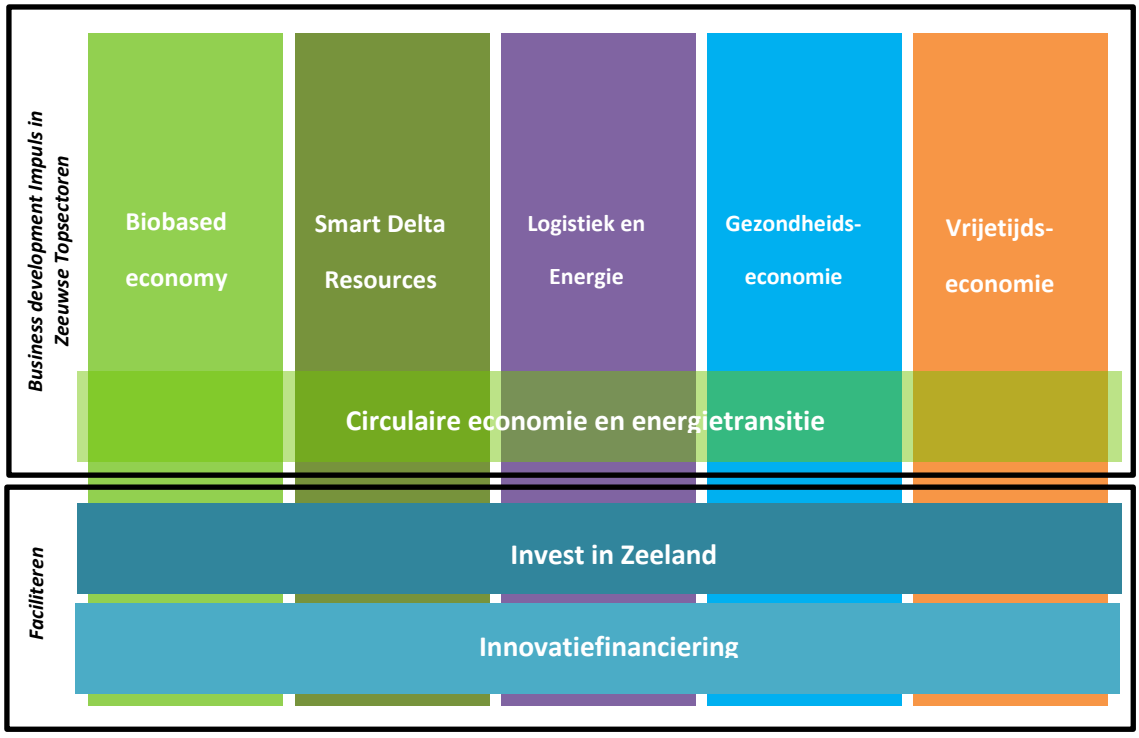
Innovatienetwerken steeds belangrijker. Deze K&I netwerken bestaan uit bedrijven aangevuld met kennisinstellingen en overheden. Samen vormen zij een innovatiecluster rondom een bepaald thema of sector. De partijen betalen gezamenlijk voor opzet van programma's en de initiatie van projecten. Een cluster wordt gefaciliteerd door een programmamanager en/of projectmanager. Impuls vervult verschillende rollen bij deze kennisnetwerken die variëren van programmatrekker, partner, aanjager, initiatiefnemer of verbinder. Bij Smart Delta Resources (SDR) voert Impuls namens de bedrijven het programma management uit. Campus Zeeland ondersteunt deze werkwijze met haar beleid gericht op het stimuleren van K&I netwerken. Impuls is in overleg met de Provincie Zeeland hoe de rol van Impuls bij K&I netwerken verder wordt ingevuld.

Versterken cluster Innovatiefinanciering
De inzet van Impuls richt zich op de verhoging van beschikbaar kapitaal voor innovatieve bedrijven en programmatische ondersteuning van bedrijven middels bootcamps, kickstart en accelerator programma's.

Grotere focus sectorale acquisitie in plaats van geografische acquisitie
Invest in Zeeland zet steeds meer in op sectorale acquisitie aansluitend bij de Zeeuwse topsectoren in plaats van geografische acquisitie. Vlaanderen blijft echter een belangrijk aandachtsgebied.

Versterken rol als verbinder tussen initiatieven
Impuls is actief in een ecosysteem waarin verschillende partijen een rol spelen. Impuls speelt hierin een verbindende rol tussen partijen binnen én buiten onze regio. De komende periode zal het accent meer verschuiven naar de verbindingen leggen tussen cluster in en buiten onze regio.

Activiteiten Impuls
Business development vindt plaats in diverse aandachtsgebieden; Circulaire economie en energietransitie, Smart Delta Resources, Logistiek & Energie, Vrijetijdseconomie en Gezondheidseconomie. De activiteiten van de clusters Invest in Zeeland en Innovatiefinanciering zijn grotendeels afgestemd met de overige clusters. Er is sprake van een steeds hechter wordende samenwerking tussen de clusters.

Business development
Hierbij staat het belang van de sector of bedrijfstak centraal en niet het individuele bedrijf. Ook op de snijvlakken tussen sectoren worden projecten ontwikkeld, zoals rond thema's foodlogistiek, zorgtoerisme en onderhoud in de energiesector.

Uitgangspunten business development
Onder business development wordt verstaan; projecten die innovatie aanjagen, investeringen in de Zeeuwse economie uitlokken en kennisverspreiding faciliteren.

Impuls hanteert bij haar activiteiten en toetsingen voor projecten de volgende uitgangspunten:
- Aansluiting bij de Zeeuwse topsectoren en gekozen thema's.
- De impact op de Zeeuwse economie.
- De mate waarin een initiatief ondernemers gedreven is.
- De mate waarin het project een economisch/ecologisch duurzaam karakter heeft.
- De mate waarin er sprake is van samenwerking tussen (Zeeuwse) partijen en er duurzame verbindingen worden gemaakt. Centraal staan ondernemers, hiernaast zijn onder andere van belang; Edudelta/HZ University of Applied Sciences/Scalda, Kamer van Koophandel, MKB-Zeeland, Provincie Zeeland, Zeeland Port Promotion Council (ZPPC), Zeeland Seaports, Zeeuwse gemeenten, Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie (ZLTO).
- Samenwerking met aangrenzende regio's in Nederland, maar zeker ook internationaal en met instituten als de Brabantse Ontwikkelings Maatschappij (BOM), het Ministerie van Economische Zaken, het Netherlands Foreign Investment Agency (NFIA) en NV REWIN West-Brabant.
- De mate waarin het project een kenniscomponent in zich heeft en waarin het bijdraagt aan de Zeeuwse kenniseconomie.
- De mate waarin world class kennis wordt ingezet om het innovatief vermogen van het Zeeuwse bedrijfsleven te vergroten.

Invest in Zeeland
Invest trekt nieuwe ondernemingen naar Zeeland aan en helpt bedrijven met uitbreidingsinvesteringen door promotie van de provincie Zeeland als aantrekkelijk vestigingsgebied en acquisitie van bedrijven voor Zeeland.

Innovatiefinanciering
Het stimuleren van nieuwe bedrijvigheid door het begeleiden en (mede)financieren van innovatieve starters en mkb-bedrijven met groeipotentie. De beschikbare middelen in het Zeeuws Participatiefonds voor investeringen in bedrijven nemen fors toe door de middelen voortkomend uit het programma 'Zeeland in stroomversnelling'.

Organisatie
Impuls is een Naamloze Vennootschap met aandeelhouders, een Raad van Commissarissen (RvC) en directie. De aandeelhouders zijn de Provincie Zeeland (66%), dertien Zeeuwse Gemeenten (17%) en de Sociaal Economische Raad Zeeland (17%). Daarnaast nodigt Impuls de participanten zoals kennisinstellingen en enkele bedrijven uit voor de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. De RvC, het toezichthoudend orgaan, bestaat uit drie personen. Dick ten Voorde vormt de eenhoofdige directie van Impuls.

Impuls zet voor haar activiteiten 16,2 fte in en heeft een begroting van 3,5 miljoen. De basisfinanciering is 1,9 miljoen en ingeschat wordt dat er 1,6 miljoen projectfinanciering wordt gerealiseerd. Deze projectfinanciering komt deels ten goede aan Impuls voor additionele activiteiten en andere partijen in de Zeeuwse economie. In onderstaande tabel staat de inschatting hoe het budget per hoofdactiviteit wordt verdeeld.

Begroting per cluster

	KOSTEN			BATEN			RESULTAAT
Projecten, verkenningen en ontwikkelingen	**Directe project-kosten**	**Interne kosten obv IKS**	**Dir. Kosten Invest in Zeeland**	**Directe project-inkomsten**	**Bijdr. aandeel-houders en Min.EZ**	**Rente-baten**	**Resultaat**
Invest in Zeeland	10.000	657.723	100.000	20.000			-747.723
Innovatiefinanciering	506.876	361.029	-	462.599	-	-	-405.306
Business Development	1.315.979	536.399	-	1.155.367		-	-697.011
					1.849.996		1.849.996
Totaal begroting Impuls	1.832.855	1.555.150	100.000	1.637.966	1.849.996	-	-43

Investeringsfonds Zeeland B.V.

Investeringsfonds Zeeland BV is een 100% dochter van Impuls. Hierin zijn ondergebracht het fonds InnoGo!, het aandeelhouderschap van het Zeeuws Investeringsfonds Zeeland BV en het breedbandfonds. In het kader van 'Zeeland in stroomversnelling' word het beschikbare vermogen van het Zeeuws Investeringsfonds fors verhoogd door deelname in het aandelenkapitaal van Investeringsfonds Zeeland. Investeringsfonds Zeeland investeert vervolgens in het Zeeuws Participatiefonds. Het Rijk en Provincie Zeeland zullen daardoor direct aandeelhouder worden in het Investeringsfonds Zeeland BV.

Doelen & KPI's

Impuls heeft als hoofddoel de Zeeuwse economische structuur te versterken. Regionale ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's) geven veelal vorm hieraan door een drietal taken:

- Het aantrekken van bedrijven.
- Investeringen in innovatieve bedrijven.
- Business development.

Landelijk zijn tussen de landelijke erkende ROM's en het Ministerie van Economische Zaken een aantal KPI's ontwikkeld die de resultaten meten van deze activiteiten. Impuls heeft in het huidige jaarplan nog geen KPI's opgenomen. De belangrijkste reden vormt dat het lastig is om goede, accurate KPI's vast te stellen. Impuls wil eerst experimenteren met de methodiek en zal in 2018 de KPI's meten volgens de afgesproken methodiek. Op basis van deze meting en een analyse vanuit de historie zal Impuls vanaf het jaar 2019 KPI's opstellen in het jaarplan.

2. Invest in Zeeland

De kerntaken van Invest in Zeeland blijven natuurlijk liggen op het vlak van promotie en acquisitie. Alle inzet van het cluster kent dan ook een zekere relatie met één van beide kerntaken. Zo is in het kader van promotie in 2017 de website van Invest in Zeeland volledig vernieuwd. Deze intensieve operatie heeft geleid tot een sterk verbeterd en gemoderniseerd platform waarmee het Zeeuwse aanbod nog beter onder de aandacht kan worden gebracht.

In het kader van (internationale) acquisitie heeft het team van Invest in Zeeland in maart 2017 een uitgebreide presentatie gegeven aan het voltallige hoofdkantoor van de Netherlands Foreign Investment Agency (NFIA) in Den Haag. De doelstelling hiervan was de bekendheid van Zeeland bij met name de bij de presentatie aanwezige projectmanagers te vergroten en de sterke kanten van Zeeland als vestigingsregio in beeld te brengen. Sinds de presentatie is het aantal leads afkomstig van de NFIA aantoonbaar gestegen.

Door de hierboven beschreven consistentie in de werkwijze is logisch om ook voor 2018 de werkzaamheden de volgende indeling in thema's aan te houden:

- Acquisitie van nieuwe bedrijven
- Strategisch accountmanagement
- Behoud gevestigde bedrijven
- Promotie van Zeeland als economische vestigingsregio

Acquisitie van nieuwe bedrijven
Het aantrekken, begeleiden en ondersteunen van bedrijven naar Zeeland. Dat wordt in het kort onder acquisitie verstaan. Invest in Zeeland doet dit gericht, door een proactieve inzet op sterke Zeeuwse sectoren als Chemie, Agrifood, Logistiek en Offshore Wind. En door de geografische focus op Vlaanderen. Daarnaast doet Invest in Zeeland dit ook reactief. Bedrijven die zich met een vestigingsvraagstuk bij Invest in Zeeland melden, worden geholpen met een breed aanbod aan diensten en adviezen. Invest in Zeeland probeert ondernemers te ontzorgen zodat de stap naar vestiging in Zeeland zo makkelijk mogelijk wordt gemaakt.

Acquisitie op sectoren
Door deelname in de Nationale Acquisitieteams Chemie en Agrifood is Invest in Zeeland goed betrokken bij de gecoördineerde inzet op internationale acquisitie binnen deze sectoren. Ook voor de sector Logistiek wordt een vergelijkbaar platform opgericht waarin Invest in Zeeland zal participeren.

De focus op Offshore Wind is een logisch gevolg van de sterke groei die deze sector in Zeeland laat zien. De spin-off van de realisatie van de windmolenparken voor de kust biedt een grote kans voor Zeeland. Niet alleen voor het havengebied, maar ook voor de hele regio, als allerlei afgeleide bedrijvigheid zijn weg gaat vinden in Zeeland. Om de activiteiten rond Offshore Wind te coördineren is het platform Energy Port Zeeland opgericht. Invest in Zeeland is vertegenwoordigd in de werkgroepen Business & Business Development en Profilering & Communicatie. Deze deelname wordt in 2018 verder uitgebouwd.

Acquisitie op landen
De in het verleden reeds uitvoerig toegelichte keuze voor sectorale acquisitie ligt in lijn met de werkwijze die de meeste acquisitiepartners ook hanteren. Invest in Zeeland heeft daarnaast ook aandacht voor België als geografisch donorgebied. In 2018 zal onderzocht worden in hoeverre Japan en Israël als regio's kansen bieden voor acquisitie. De keuze voor deze landen is niet toevallig tot stand gekomen. Japan kent een aantal sterke sectoren die in Zeeland ook goed vertegenwoordigd

zijn. Te denken valt hierbij aan de (petro)chemie, procesindustrie, energie, aquacultuur en e-commerce. Als grote internationale investeerder is Japan op dit moment ondervertegenwoordigd in Zeeland. Er is dus alle aanleiding om te onderzoeken hoe dit aandeel vergroot kan worden.

Israël is het land van herkomst van een aantal wat langer en recent gevestigde bedrijven in Zeeland. Het aantal Israëlische projecten in portefeuille (leads) geeft aanleiding te veronderstellen dat de propositie van Zeeland goed aansluit op de Israëlische vraag.

De inzet op België blijft onverminderd groot. Het voornemen om een Belgische leadgenerator in te schakelen heeft vorm gekregen door een jaar lange deelname in het netwerk van Sterck Magazines. Aan het einde van 2017 wordt deze deelname geëvalueerd en wordt tot eventuele vervolgacties besloten.

Strategisch Accountmanagement
Strategisch accountmanagement, of Investor Relations, is het bezoeken van reeds in Zeeland gevestigde bedrijven, met het doel nieuwe kansen op investeringen te identificeren en op te volgen. Sinds enige tijd werkt Invest in Zeeland samen met de NFIA in een programma dat structuur geeft aan het bezoeken van de belangrijkste buitenlandse investeerders (bedrijven met een buitenlandse moeder) in Nederland. Potentiële uitbreidingsinvesteringen, maar ook kansen in het netwerk van de betreffende bedrijven (leveranciers, partners en afnemers) komen zo in beeld.

Tijdens de bezoeken worden ook signalen over het vestigingsklimaat (regionaal en nationaal) geregistreerd, zodat deze op het juiste niveau onder de aandacht kunnen worden gebracht en daar waar mogelijk opgelost kunnen worden.

In 2017 is een start gemaakt met het, met dezelfde doelstelling, bezoeken van de grootste Nederlandse bedrijven uit de provincie. Dit wordt in 2018 voortgezet.

Ook de activiteiten die voor Smart Delta Resources/Symbioses 4 Growth (SDR/S4G) worden ondernomen kunnen onder de noemer van Strategisch Accountmanagement worden geschaard. Het aanbod aan reststromen, -capaciteit en utilities van in de regio gevestigde bedrijven wordt via een aan de website van Invest in Zeeland gekoppelde website toegankelijk gemaakt. Deze website is in 2017 gelanceerd. De inspanningen voor 2018 zullen erop gericht zijn de content en functionaliteit ten behoeve van acquisitie te optimaliseren.

Behoud gevestigde bedrijven
De ervaring leert dat Invest in Zeeland steeds vaker, en in een steeds vroeger stadium, betrokken wordt bij gesprekken met bedrijven die een vestiging en/of verplaatsing buiten de provincie overwegen. Vanuit een onafhankelijke positie proberen we te bemiddelen en te adviseren. Het is wel van belang hierbij op te merken dat onze invloed beperkt is. Als er doorslaggevende (bedrijfseconomische) redenen zijn waarom een bedrijf wil vertrekken, dan is dat proces meestal onomkeerbaar en niet te beïnvloeden.

Een opbrengst van het eerder genoemde accountmanagement is het vroegtijdig signaleren van dergelijke ontwikkelingen zodat gerichte actie ondernomen kan worden.

Promotie van Zeeland als economische vestigingsregio
Aan de basis van goede acquisitie resultaten, ligt een structurele en professionele promotie van Zeeland als aantrekkelijke vestigingsregio. Het is daarom van belang dat de provincie goed zichtbaar is bij potentiële investeerders in binnen- en buitenland.

Ook in 2018 zal hierin volop verder geïnvesteerd worden. Nadat de website investinzeeland.com in 2017 volledig is vernieuwd, waarbij de uitstraling en functionaliteit zijn gemoderniseerd en verbeterd, zal in 2018 de aandacht verschuiven naar contentmarketing. Zowel op de website als via de social media kanalen en nieuwsbrieven zal relevante en kwalitatieve content worden verspreid. Daarbij zal extra aandacht zijn voor analyse van data en het inspelen op de resultaten hiervan om zo de diverse doelgroepen op een zo optimaal mogelijke manier te bereiken en verleiden en de conversieratio te vergroten. Daarnaast wordt de website SDR/S4G verder geoptimaliseerd, zoals hierboven al beschreven is.

Ontwikkelingen die in 2017 of eerder zijn gestart, zoals het ontwikkelen van professionele en aantrekkelijke proposities, factsheets en video-content, worden in 2018 voortgezet en verder uitgebouwd Dat geldt overigens voor alle uitingen die als gevolg van de gehanteerde doelgroepenmarketing worden geproduceerd.

Bij het samenstellen van de inhoud van de marketingboodschappen en -vormen zal de samenwerking en afstemming met Zeeuwse partijen zoals Provincie Zeeland en VVV Zeeland voortgezet worden. Op nationaal niveau vindt afstemming plaats met de NFIA.

Als onderdeel van Strategisch Accountmanagement/Investor Relations zal in het komende jaar een grootschalig evenement worden georganiseerd of meerdere kleinschalige evenementen afgestemd op de diverse doelgroepen. Deze doelgroepen worden bepaald aan de hand van het adviesrapport van Arcus Plus. Naast de publiciteit die hiermee wordt gegenereerd zal een succesvol evenement bijdragen aan het verdere onderhoud, de uitbreiding en de activering van het netwerk van Invest in Zeeland. Dit effect is bewezen door andere regio's die dergelijke events al achter de rug hebben.

Netwerk
Het onderhouden en uitbreiden van het netwerk is een belangrijke doelstelling van Invest in Zeeland, ook voor het komende jaar. Niet alleen omdat het merendeel van de leads (mogelijke vestigers in Zeeland) uit het netwerk voortkomt, maar ook om de slagkracht van het cluster te vergroten en het aanbod van de provincie zo breed mogelijk voor het voetlicht te brengen; immers onbekend maakt onbemind.

Lokaal en regionaal werkt Invest in Zeeland samen met Impuls-collega's, Provincie en gemeenten, Zeeland Seaports, reeds gevestigde bedrijven en een ruime vertegenwoordiging van dienstverleners. In nationaal en internationaal opzicht zijn we onderdeel van Invest in Holland, een netwerkorganisatie waarin de NFIA, NDL/HIDC en alle regionale ontwikkelingsmaatschappijen vertegenwoordigd zijn. De NFIA heeft naast het hoofdkantoor in Den Haag, 28 kantoren verspreid over verschillende landen wereldwijd. Alle activiteiten binnen dit netwerk hebben tot doel het aantal buitenlandse investeringen te laten groeien.

Veel van de door Invest in Zeeland te bezoeken beurzen, seminars en andere bijeenkomsten worden gericht aangedaan om het netwerk te ontmoeten, uit te breiden en zodoende aan de bovenstaande doelstelling te voldoen.

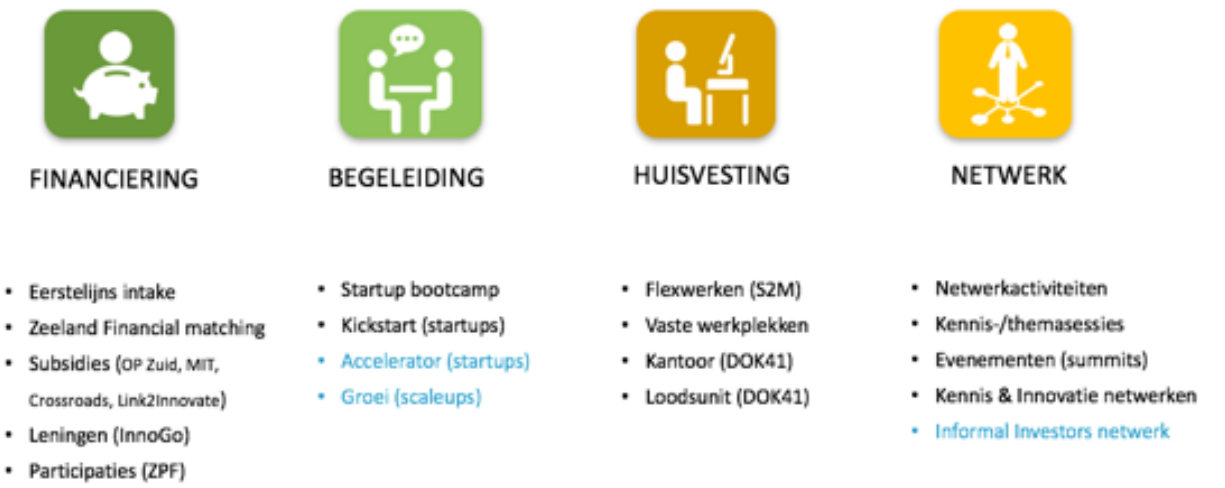
Doelstellingen
Invest in Zeeland investeert in activiteiten die moeten leiden tot vestiging van bedrijven die een impact hebben op de Zeeuwse economie. Zo wordt er veel tijd en energie gestoken in de relatie met het NFIA vanwege de overtuiging dat de vestiging van bedrijven uit het buitenland wezenlijk kan bijdragen aan de structuurversterking van de Zeeuwse economie. Van deze bedrijven is bijvoorbeeld bekend dat ze gemiddeld meer arbeidsplaatsen bieden dan Nederlandse bedrijven.

Tegen die achtergrond is de in maart gehouden presentatie op het hoofdkantoor van NFIA een goede investering geweest.

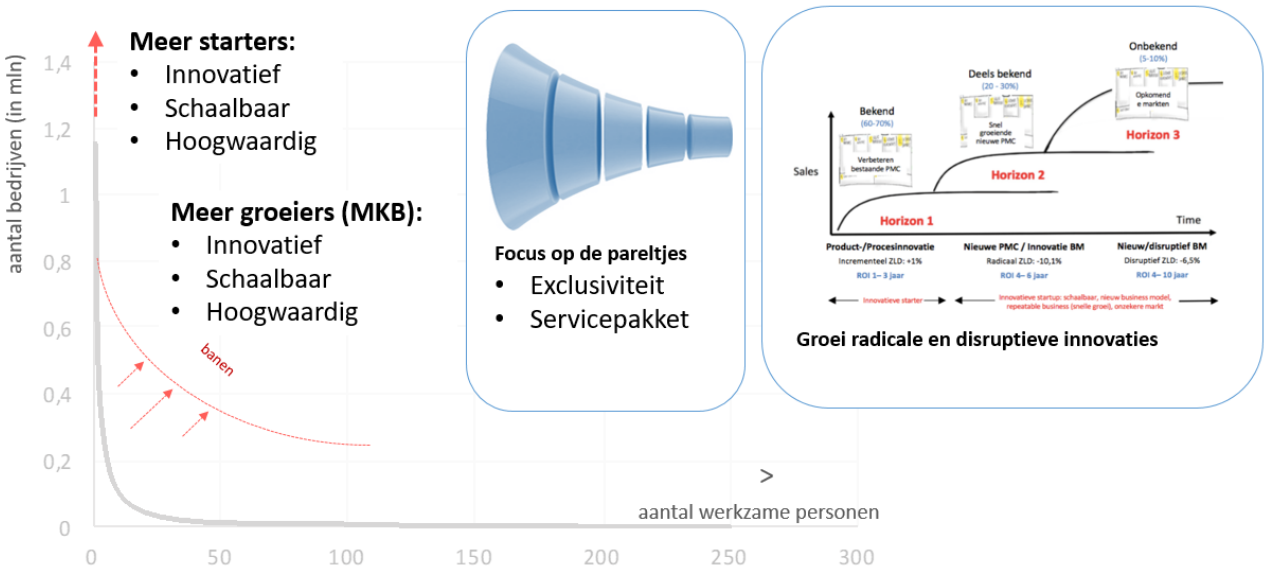
De doelstelling van Invest in Zeeland is het aantrekken van die bedrijven die een aanvulling zijn op de Zeeuwse economie, die ketens versterken en die voldoende kwaliteit en substantie herbergen om een voor de toekomst duurzame bedrijfsvestiging te realiseren.

3. Innovatiefinanciering

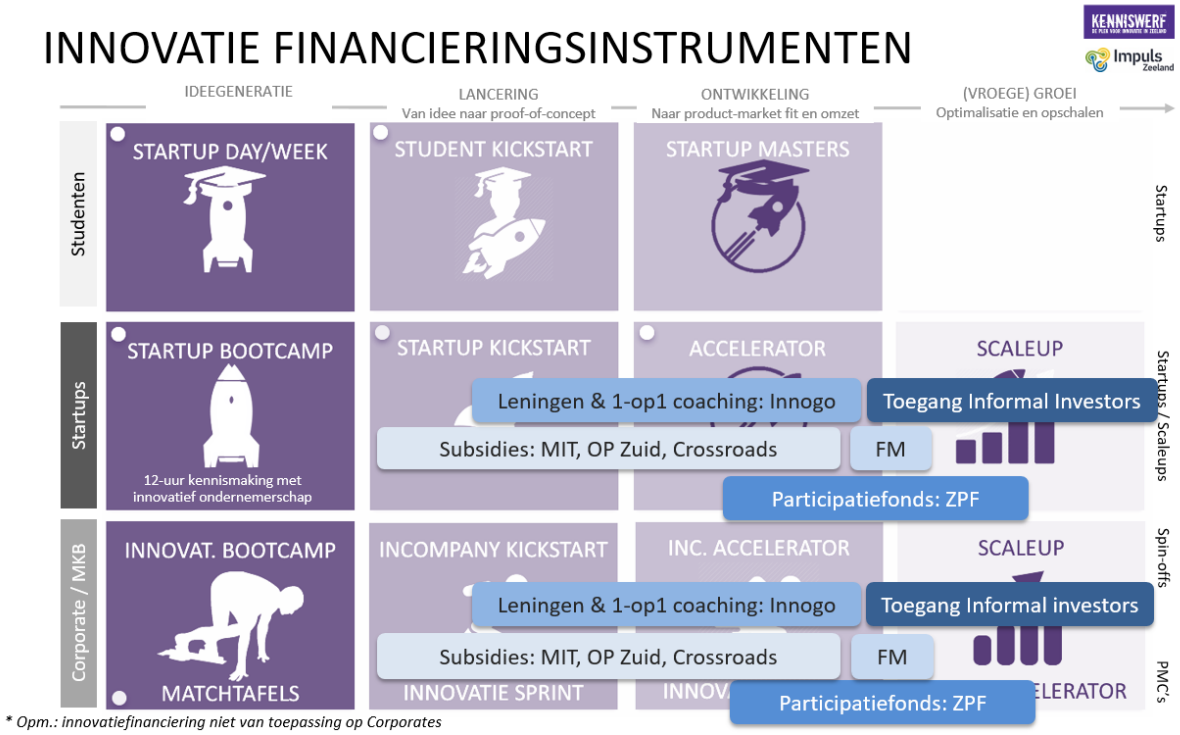
Het cluster Innovatiefinanciering heeft samen met partners een ecosysteem opgebouwd waarin startende en innovatieve mkb-ondernemers kunnen groeien en innoveren. Partners hierin zijn overheden, kennisinstellingen en ondernemers. Impuls heeft een belangrijke rol bij het opzetten en inrichten van dit Zeeuwse samenwerkingsverband en vormt hiermee de verbindende factor tussen tal van initiatieven in de financieringsketen in Zeeland. Dit ecosysteem draagt bij aan vernieuwing van de economie, innovatie en groei. De activiteiten van het cluster omvatten een viertal kernelementen, zie hieronder.

Het cluster focust zich op innovatieve starters en mkb-ers. In de toekomst wordt dit mogelijk uitgebreid richting corporate bedrijven.

Financieringsinstrumenten
Het cluster beschikt daartoe over diverse financieringsinstrumenten. Deze zijn in onderstaande matrix weergegeven aan de hand van het innovatieproces en de doelgroep.

Noot: De programmalijn is onder voorbehoud! Diverse programma's zijn nog in ontwikkeling en zijn ook nog niet gefinancierd.

Impuls is fondsmanager van het Zeeuws Participatiefonds en voert programma's InnoGo!, en Zeeland Financial Matching uit. In de programma's CrossRoads en Link2Innovate is Impuls partner. Met de Eerstelijnsfunctie helpt Impuls ondernemers de vraag te articuleren en leidt naar de juiste bronnen van financiering (subsidies, private partijen, programma's zoals InnoGo! en Zeeland FM) en het Zeeuwse netwerk. Onderdeel van de eerstelijnsfunctie is de toeleidingsrol naar de MIT-Zuid, OPZuid en CrossRoads innovatie subsidieregelingen.

Ambities en ontwikkelingen 2018
In 2017 zijn de volgende ontwikkelingen in gang gezet, welke in 2018 verder worden opgepakt:

- Doorontwikkeling Zeeuws Participatiefonds (ZPF) naar een omvang van € 13,5 miljoen en een maximale investeringscapaciteit van € 1 miljoen. In 2017 zijn er toezeggingen gedaan vanuit het Rijk en de Provincie om het ZPF te versterken. In 2018 wordt de structuur en governance van het ZPF dusdanig aangepast zodat het fonds kan doorgroeien. Vanzelfsprekend zal er in 2018 hard gewerkt worden om ook de trechter met leads te vullen. Hierbij speelt het programma Zeeland Financial Matching een belangrijke rol om goede leads op te werpen voor het ZPF.
- Vanuit DOK41 is in 2017 reeds succesvol gestart met bootcamp voor studenten, een hackaton voor bedrijven en een kickstartprogramma voor startups. In 2018 zal het aanbod van deze programma's verder worden uitgebouwd, onder meer met een accelerator programma.
- Industrieel Symbiosefonds: in 2017 heeft de Provincie Zeeland besloten een infrastructuurfonds op te richten. In 2018 wordt de structuur en governance verder vormgegeven.
- Formalisatie samenwerking informal investors. Naar aanleiding van het rapport 'Zeeland in stroomversnelling' van de Commissie Balkenende hebben reeds gesprekken en plenaire sessies

plaatsgevonden met diverse Zeeuwse informals. Er wordt toegewerkt naar een structurele aanpak met additionele financiering.
- Herstructurering cluster Innovatiefinanciering. Het cluster is aan het groeien. We zien kansen voor een interne efficiëntie slag tussen de diverse programma's. In 2017 is daarom een transitietraject opgestart. Hierbij worden de teams van Stichting Kenniswerf Zeeland|DOK41 en het cluster Innovatiefinanciering van Impuls samengevoegd. Dit richt zich onder meer op het afbakenen en bundelen van activiteiten, structuren van de aansturing van het cluster en een gezamenlijke communicatiestrategie.
- Versterking van de bovenregionale samenwerking in Zuid-Nederland (BOM, LIOF) op het vlak van risicofinancieringen. Daarbij worden tevens de mogelijkheden voor het verder intensiveren van de bestaande samenwerking met InnovationQuarter (Zuid-Holland) en Vlaanderen onderzocht.

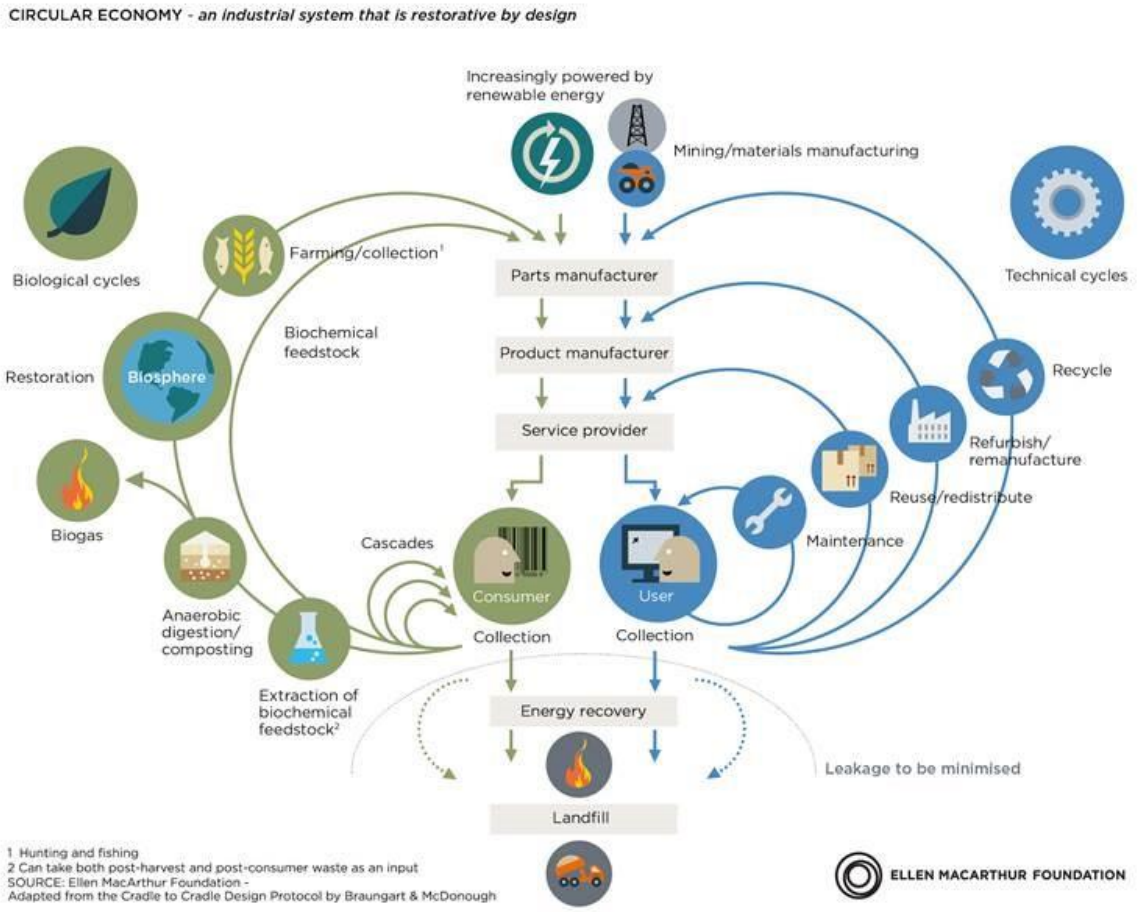
Financiering 2018 - 2020
De fondsen en programma's binnen het cluster Innovatiefinanciering zijn extern gefinancierd door overheden en bedrijven. In 2017 is een belangrijke stap gemaakt m.b.t. borging van financiering van het cluster. Zo is de financiering van InnoGo!, het ZPF en Zeeland Financial Matching geborgd tot en met 2019. Voor de eerstelijnsfunctie, het accellerator programma en het uitbouwen van het informals netwerk wordt nog financiering gezocht. Verder worden mogelijkheden bekeken om de financiering van partners te koppelen aan het ecosysteem en daarmee los te koppelen van specifieke projecten.

Inbedding
Samenwerking is een essentieel onderdeel voor het cluster Innovatiefinanciering. Naast samenwerking met de bestaande fondsen, banken en andere financiële entiteiten is er op regelmatige basis afstemming met:
- Screeningcommissie InnoGo!, bestaande uit onder meer vertegenwoordigers van Zeeuwse bedrijven, waaronder Unitron, Rabobank, Prior Advies en ImproveXL.
- Commerciële partijen die starters binnen InnoGo! faciliteren en ondersteunen.
- Bestuur en partners Stichting Kenniswerf Zeeland|DOK41.
- Raad van Advies van Kenniswerf Zeeland|DOK41; Amels, Humares, Oceanwide, HZ University of Applied Sciences, Provincie Zeeland, Gemeente Vlissingen, RPCZ, UCR, Rabobank, TEAM Industrial Services, Scalda, Orionis, Delta, Illuxtron, ABAB, DRV, Damen, l'escaut, Multi Engineering, Meijling & Sarneel, Stichting ZIGZAG en Zeeland Seaport.
- Aandeelhouders van het Zeeuws Participatiefonds: ABN Amro, Provincie Zeeland, ZLM Verzekeringen en De Zeeuwse Verzekeringen.
- Aandeelhouders van het Zeeuws Investeringsfonds: private investeerders, Stichting ZIGZAG en Impuls.
- Periodiek overleg met InnoGo!, DOK41, Stichting ZIGZAG, ZPF en het Zeeuws Investeringsfonds, banken en andere financiële instellingen in het zogenaamde Investeringscluster Zeeland.
- Kenniswerfbijeenkomsten met bedrijfsleven en kennisinstellingen, zoals onder andere: HZ University of Applied Sciences, Scalda, Provincie Zeeland, University College Roosevelt.
- Netwerk rondom en het werken met revolverende (project)financiering, zoals Provincie Zeeland en het ministerie van Economische Zaken.
- Nieuwe externe programma's als Crowdfunding Zeeland en MKB Doorstart.

Daarnaast werkt Impuls samen het bedrijfsleven en kennisinstellingen in de regio Zuidwest-Nederland, bijvoorbeeld met Startup Delta, en Vlaanderen.

4. Circulaire economie en energietransitie

Begin 2014 tijdens het World Economic Forum heeft de Ellen McArthur Foundation in samenwerking met McKinsey een rapport gepresenteerd over de economische voordelen van de ontwikkeling naar een circulaire economie. Een circulaire economie creëert meer waarde per eenheid grondstof en de besparing op materialen is 'in potentie' per jaar gigantisch. Goed ketenbeheer is hierbij cruciaal. Voor Europa kan dit leiden tot een besparing van € 1.800 miljard euro in 2030; voor Nederland 6 miljard op jaarbasis. De Provincie Zeeland heeft circulaire economie als één van de belangrijkste maatschappelijke opgaven aangemerkt.

Transitie

De aarde is een gesloten systeem, dat wil zeggen een systeem dat wel energie uitwisselt met zijn omgeving maar waarin de totale hoeveelheid materie constant is. Sedert de Industriële Revolutie spelen fossiele grondstoffen een heel belangrijke rol in de maatschappelijke energievoorziening en in de (petrochemische) energie en dat zullen ze de komende decennia ook wel blijven doen. Een groot bezwaar dat aan fossiele grondstoffen kleeft is echter dat het gebruik ervan leidt tot de uitstoot van grote hoeveelheden broeikasgassen en dat draagt weer bij aan de klimaatproblematiek die met hoge urgentie aangepakt moet worden.

Bovenstaande vraagt om actie langs drie lijnen:

1. Transitie van een energiesysteem gebaseerd op opwekking uit fossiele grondstoffen door een energiesysteem gebaseerd op het gebruik van duurzame energie zoals zonne-energie, aardwarmte en biomassa.
2. Sluiten van aardse kringlopen (koolstof, stikstof, fosfor, zwavel).
3. Vervangen van fossiele grondstoffen door bio-based grondstoffen in de (petro)chemische industrie.

De activiteiten van het cluster sluiten hierop aan. Zo zoekt Smart Delta Resources (SDR) naar het verminderen van energie- en grondstoffengebruik onder meer door industriële symbiose. Biobased Delta (BBD) zoekt naar innovatie, nieuwe kansen en mogelijkheden voor de industrie van vandaag en de toekomst. Vergroening van de industrie is hier de belangrijkste drijfveer, om onafhankelijk te worden van de huidige, veelal fossiele koolstof gebaseerde, energie- en grondstoffen. Beide programma's creëren samenwerkingen en leggen verbanden tussen zeer diverse partijen, mede met als doel de industrie te verduurzamen.

Naast deze twee programma's vertaalt Impuls business cases naar een circulaire economie. Hierbij worden goederen en grondstoffen hergebruikt en wordt waarde in elke stap van de keten toegevoegd. Er wordt hierbij gefocust op de traditioneel sterke Zeeuwse sectoren. Gezien de kansen die circulaire economie biedt voor nieuw ondernemerschap ondersteunen we die onderdelen van de economie met de grootste kans op rendement, of de onderdelen die essentieel zijn voor de transitie.

Zeeuws belang
Het Zeeuws belang van het versterken van de circulaire economie betekent dat bedrijven in de keten, meer regionaal, gaan samenwerken. Dit moet leiden tot kostenbesparing door het verkorten van ketens en het actief verkennen van innovaties in producten en processen (maximale toegevoegde waarde per stap). Dit betekent de ontwikkeling van (nieuwe) verdienmodellen en tevens versterkt het de regionale (kennis)economie door in te zetten op de Zeeuwse economische onderscheidende sectoren zoals de (verblijf) recreatieve sector, de maintenance/(proces)industrie en 'de bouw'.

4.1 Smart Delta Resources

Smart Delta Resources (SDR) is een samenwerkingsverband van elf energie- en grondstof intensieve bedrijven in de zuidwestelijke deltaregio. Daarnaast maken ook de provincie Zeeland, Zeeland Seaports en Impuls (facilitator) onderdeel uit van dit platform. Het betreft een unieke samenwerking gericht op industriële symbiose. Voor 70 % wordt dit initiatief gefinancierd door private bijdragen van de betrokken bedrijven. De Provincie en het Ministerie van Economische Zaken ondersteunen het hiernaast met een financiële bijdrage. Alle betrokken partijen hebben eind 2015 de Memorandum of Understanding verlengd tot 2020. Hierdoor is er een stabiele basis om het platform de komende jaren te continueren.

Themagebieden van het SDR platform omvatten energie, grondstoffen (onder andere waterstof, methaan, syngas), water, reststromen (o.a. CO_2) en restwarmte. Betrokken procesindustrieën omvatten vooralsnog de chemie, basismetaal, energiesector en food industrie.

Ontwikkelingen
In de tweede helft van 2017 gaat SDR een verdiepingsslag maken. Aan CE Delft is de opdracht gegeven een onderzoek te doen naar de kansen, mogelijkheden en drempels die er zijn voor de SDR bedrijven om de doelstellingen van een 80-95 % CO_2 reductie tegen 2050 te realiseren. Uitgaande

van toekomstbeelden zal CE Delft zo concreet mogelijke paden daarvoor leveren alsmede een duidelijk uitvoerbare roadmap voor de eerste tien jaar voor de elf SDR bedrijven. Dit moet leiden tot concrete projecten (haalbaarheidsstudies/eerste fase van projecten) die in 2018 opgepakt worden.

Programma doel en opzet
Het primaire doel van SDR is om business cases te ontwikkelen voor de uitwisseling van energie- en materiaalstromen en gezamenlijke infrastructuur, kortweg industriële symbiose. Dit resulteert in:

- Het verbeteren van de concurrentiepositie van de regionale cross sectorale procesindustrieën.
- Het veiligstellen en waar mogelijk uitbreiden van de regionale werkgelegenheid.
- Het verminderen van de energie- en grondstoffen footprint en daarmee een bijdrage aan de circulaire economie en de duurzaamheids-transitie.

Het programma is opgezet met een viertal programmalijnen:
1. Realiseren business cases.
2. Ontwikkelen groei-initiatieven.
3. Beinvloeden publieke agenda.
4. Creëren ondersteunende faciliteiten.

Realiseren business cases
Voorbeelden van business cases in ontwikkeling zijn:

- De waterstofkoppeling tussen DOW, Yara en ICL-IP.
- De syngas-case tussen Arcelor Mittal, en DOW.
- Stoomrecompressie (mechanical vapour recompression MVR).
- Diverse andere, kleinere business cases voortkomend uit de TPTA.

Naast deze reeds bekende business cases, is de verwachting dat rondom de thema's water, waterstof, CO_2 en (rest-)warmte nieuwe potentiele business cases vanaf 2018F opgepakt gaan worden. Deze zullen in het teken staan van de bovengenoemde lange termijn roadmap.

Ontwikkelen groei-initiatieven

A. Binnen deze programmalijn wordt gewerkt aan Symbiosis for Growth (S4G). Het S4G/MKB project is een initiatief om de koppeling met het mkb te maken (zie Mkb Bewustwording). RVO heeft deze aanpak eerder gebruikt in Limburg en SDR is van plan om dit, onder de noemer S4G, uit te rollen in het SDR-gebied.

Als resultaat van de recente focus op het Havengebied Gent, heeft Engie Elektrabel zich in 2017 aangesloten bij SDR. Gezocht wordt naar uitbreiding met nieuwe partners in die regio waarbij gericht gekeken wordt naar de energie- en grondstoffen intensieve industrie.

Beinvloeden publieke agenda
In 2017 is op initiatief van SDR een platform ontwikkeld waar de Nederlandse industrie clusters én de VNCI met elkaar om tafel zitten om onderlinge contacten te onderhouden, informatie en ervaringen uit te wisselen opdat er een eensluidend geluid vanuit de industrie klinkt op het vlak van industriële symbiose. Dit industrie clusteroverleg zal voortgezet worden. Elk half jaar overleggen de clusters met elkaar. Op nationale schaal wordt momenteel uitgebreid gesproken over de invulling van de Parijs akkoorden. In deze discussies laat SDR haar stem horen op het vlak van de regionale invulling van de (inter-)nationale uitdagingen.

Creëren ondersteunende faciliteiten
In 2017 zijn de eerste stappen gezet voor het oprichten van een industrieel investeringsfonds. Het adviesbureau Rebel Group is hiervoor in de arm genomen. I.s.m. de Provincie Zeeland zijn de plannen inmiddels vergaand ontwikkeld, en deze zullen in 2018 in gang gezet gaan worden. Deze programmalijn is gericht op het creëren van faciliteiten om investeringen te kunnen doen in infrastructuur (met name buisleidingen) die industriële symbiose mogelijk maken. Het investeringsfonds vergroot de financiële stimuleringsmogelijkheden voor relatief kleine industriële symbiose projecten, projecten die vaak niet in aanmerking komen voor de grotere Europese en nationale financieringsfaciliteiten. Dit moet de realisatie van een aantal van de business cases vergemakkelijken en versnellen.

4.2 Overige thema's

Op de beleidsinhoudelijke agenda is circulaire economie en energietransitie nog meer een speerpunt geworden. Provincie Zeeland heeft het als een van de vier maatschappelijke opgave benoemd en de Commissie Balkenende heeft dit in het rapport 'Zeeland in stroomversnelling' opgenomen. Ook de projectgroep Vitaal Sloe en Kanaalzone (VS&K) heeft circulaire economie als hoofdthema benoemd voor de komende jaren. Dit biedt voldoende perspectief om circulaire economie kansen te verkennen.

Impuls richt zich binnen de circulaire economie op de volgende thema's:
A. Biobased Economy
B. Bouw
C. Energietransitie
D. Mkb-bewustwording
E. Ondersteuning circulaire initiatieven vanuit de markt

A. Biobased Economy

Biobased Delta
De Stichting BBD is een publiek-private, triple helix partnership organisatie, die de ontwikkeling van en de transitie naar een circulaire en biobased economie ondersteunt.
Voor de periode 2018 - 2020 wordt in het meerjarenplan het accent gelegd op vier hoofdlijnen:
1. Continuering van de ontwikkeling van de duurzame circulaire en biobased programma's - Redefinery, Sugar Delta en Biorizon, met focus op consortiumvorming en acquisitie
2. Uitbreiding van het nationale en internationale netwerk om kennis, R&D en business development te delen en acquisitie van nieuwe bedrijvigheid (mkb, startups en scale-ups) te versnellen
3. Vergroten van de toegevoegde waarde van de actielijnen voor het (I) regionale circulaire en biobased MKB ecosysteem en (II) de regionale programmalijnen in samenwerking met regionale ontwikkelingsmaatschappijen en (III) bovenregionale afstemming en verbinding tussen toplocaties en applicatiecentra.

Biobased Delta opereert in Zuidwest Nederland (West Brabant, Zeeland. In Zeeland worden de biobased activiteiten afgestemd in het Uitvoeringsbureau Zeeland. Hieraan nemen delen Biobased Delta, Impuls, Kamer van Koophandel, CoE Biobased Economy, ZLTO, WUR en Biobased Trainingscenter.

Grootschalige raffinage
Impuls neemt deel aan de grootschalige raffinage programma's van Biobased Delta.

- **Redefinery**
  De focus van het project Redefinery ligt op het omzetten van duurzame biomassa, zoals houtpellets, in suikers en lignine. Een cluster van (chemische) bedrijven zet de suikers en lignine om in biobrandstof, bio-energie, biochemicaliën en biomaterialen. Aangezien er is gebleken dat Redefenery momenteel minder aansluit bij de behoefte vanuit het Zeeuwse bedrijfsleven zal Impuls dit project blijven monitoren door de ontwikkelingen op afstand te volgen.

- **Sugar Delta** richt zich op het realiseren van grootschalige raffinage van suikerstromen (suikerbiet, tarwe, mais, aardappel) naar een tussenproduct (citroenzuur, melkzuur, etc.) in de Delta Regio. Hiervoor wordt een regiopropositie ontwikkeld en verkend of bedrijven buiten de regio samen met bedrijven binnen BBD een feasibility studie willen starten. Impuls is betrokken in de stuurgroep Sugar Delta en haar taak is het om de regiopositie voor Zeeland te ontwikkelen en bedrijven uit Zeeland bij de programma's te betrekken. Onder voorbehoud van een go/no-go eind 2017 zal het project Sugar Delta worden gecontinueerd in 2018.

Regionale initiatieven en mkb agenda
Het mkb heeft een belangrijke rol in de transitie van fossiele- naar biobased economy. Om het mkb te ondersteunen met regionale initiatieven wordt dit vanuit Impuls ondersteund vanuit verschillende vormen van projectontwikkeling.

De Biobased Innovation Garden Rusthoeve vormt het concentratiepunt voor de ontwikkeling van (nieuwe) teelten voor akkerbouw en keten- en productontwikkeling. Tevens wordt er onderzocht of en de lokale agro(rest)stromen benut kunnen worden voor de ontwikkeling van diverse (nieuwe) producten. Deze producten bestaan uit toepassingen voor materialen, chemie, voeding, voeder, waterzuivering en eventueel voor reststromen op energie en brandstoffen. Daarnaast zijn in de BBD valorisatie clusters actief rondom specifieke toepassingen (coatings, infra etc.) en applicatiecenters (natuurvezel, biopolymeer, etc.) gevestigd waar ondernemers proeven/testen kunnen doen. Impuls verbindt de Zeeuwse ondernemers hieraan via onder meer het project Biobased Infrastructuur voor Kennis (BIK).

Daarnaast richt deze ontwikkeling zich ook op aquatische biomassa voor teelt en productontwikkeling. Wieren zijn daar het belangrijkste voorbeeld van. De lopende en afgeronde projecten bieden aanknopingspunten voor vervolgprojecten.
Om de transitie in de praktijk te brengen is kennis en financiering nodig. Om innovatieve mkb-ondernemers te stimuleren om nieuwe circulaire producten, diensten, processen of concepten te ontwikkelen is een vouchersysteem ontwikkeld. Naast het aanjagen van innovatie is een belangrijk neveneffect het inspireren van ondernemers en hen bekend te maken met circulaire economie. Impuls zal deze voucherregeling in 2018 verder uitvoeren.

B. Bouw
Impuls is actief in meerdere bouwprojecten die volgens de principes van de circulaire economie worden toegepast. De rol van Impuls is om lokale bedrijven hierin te betrekken en te begeleiden om een circulair aanbod te doen in uiteenlopende circulaire bouwprojecten. In 2018 worden deze principes geïntroduceerd in de Zeeuwse recreatiesector, omdat er ook in die sector veel winst is te behalen door circulair te gaan werken. De lopende demoprojecten zullen als voorbeeld en inspiratie dienen. Tevens is Impuls betrokken bij het opzetten van workshops voor architecten, adviseurs, ingenieursbureaus om kennis te verspreiden over de circulaire principes. Samen met brancheorganisaties als Bouwend Zeeland en Uneto-VNI zal Impuls de bedrijven hier actief in betrekken en over informeren.

C. Energietransitie

Begin 2017 is het Zeeuws Energieakkoord particuliere woningbouw door 35 partijen ondertekend. Impuls heeft hierin samen met de regiocoördinator van de Zeeuwse gemeenten een coördinerende rol vervuld. Ook in 2018 is Impuls voornemens om deze rol te blijven vervullen, gezien de grote opgave die er voor alle betrokkenen ligt, het belang dat de partijen er aan hechten en de marktkansen die het biedt. Het afgelopen jaar is vooral gebouwd aan het uitwerken van het akkoord en het bouwen van een structuur om de partijen gezamenlijk op te laten trekken in deze grote energieopgave.

Impuls heeft sinds 2016 een verbindende rol gespeeld tussen de verschillende marktpartijen die een rol kunnen spelen in energiebesparing. Dit begint langzaam maar zeker zijn vruchten af te werpen. Ook in 2018 wil de ontwikkelingsmaatschappij deze rol vervullen, om het proces dat nu op gang is gekomen, te blijven ondersteunen en verder te ontwikkelen. Impuls participeert in diverse projecten op dat vlak.

D. Mkb bewustwording

Veel ondernemers zijn onbekend met de principes van circulaire economie en hoe hier geld aan te verdienen. Impuls zal streven om in 2018 middels vouchers, bijeenkomsten en een start-up bootcamp circulair ondernemerschap op de kaart zetten en bevorderen. In het plan van 2017 stond dat wij Symbiosis for Growth (S4G) mkb wilde starten. Dat project staat in de startblokken en zal hopelijk starten in 2018. Het S4G voor het mkb project introduceert het Britse Industriële Symbiose Instrument NISP in Nederland. De aanpak brengt zoveel mogelijk bedrijven uit alle sectoren in quick-win workshops bij elkaar. Bedrijven worden uitgedaagd om in een razend tempo zo veel mogelijk informatie uitwisselen over grondstoffen, afvalstoffen, energie en andere innovatieve ideeën. Vervolgens wordt bekeken of deze ideeën omgezet kunnen worden naar realiseerbare businesscases. Deze methodiek willen wij ook in Zeeland introduceren. Een groot aantal van deze business cases zullen naar verwachting circulair zijn.

E. Ondersteuning circulaire initiatieven vanuit de markt

Impuls wordt regelmatig vanuit de industrie benaderd om bij te dragen aan circulaire projecten, zo is in 2017 het project Polystyreen Loop (PS Loop) ondersteund. Voor het eerst wordt hierbij isolatiepiepschuim op industriële schaal volledig gerecycled. Dit gebeurd in de in 2018 te bouwen proeffabriek naast chemiebedrijf ICL-IP.

Ambities voor 2018

Impuls onderzoekt de mogelijkheden voor nieuwe circulaire projecten en de energietransitie met het Zeeuwse bedrijfsleven. Daarbij volgt het de ontwikkelingen in beleid en technologie die van invloed kunnen zijn.

Voor het cluster circulaire economie en energietransitie streeft Impuls ernaar om in 2018 in totaal drie nieuwe projecten te ontwikkelen. Het projectenoverzicht in de bijlage geeft een verdere uitsplitsing van lopende en nieuwe projecten.

5. Logistiek & Energie

De juiste producten, op de juiste tijd, op de juiste plaats, tegen minimale kosten. Dat is logistiek. Door de strategische ligging en goede verbindingen van Zeeland met het Europese achterland, is de logistieke sector van grote waarde. De grote chemische bedrijven, de Agri & Food en de Marine & Offshore sector kunnen niet zonder een goede aan- en afvoer van grondstoffen en producten. De Zeeuwse havens, in omvang de nummer drie van Nederland, zorgen daarnaast voor extra goederenstromen in de regio

Verbreden van logistieke activiteiten en meer focus op energie transitie
Vrijwel alle logistieke activiteiten worden via het samenwerkingsverband Zeeland Connect uitgevoerd, één van de kennis en innovatietafels binnen Campus Zeeland. Impuls is penvoerder van Zeeland Connect en verantwoordelijk voor de begroting en externe verantwoording. In 2017 hebben de strategische partners de missie en visie van Zeeland Connect verder aangescherpt en vastgesteld en is een duidelijke strategische koers vastgelegd. Het aantal bedrijven in de stuurgroep is uitgebreid naar drie en een klein en slagvaardig projectteam is benoemd, die verder invulling geeft aan de projecten, verkenningen, uitbouwen van het netwerk en het delen van kennis.

Duidelijke strategische koers
De communicatie en de website zijn flink verbeterd. In het meerjarenplan voor Zeeland Connect 2018 – 2021 is een duidelijke strategische koers uitgewerkt die aansluit bij zowel de landelijke (Topsector Logistiek) als regionale (Strategisch masterplan Zeeland Seaports, Economische agenda Provincie Zeeland) agenda's van de betrokken strategische partners.

De kernactiviteiten van Zeeland Connect spitsen zich toe op:
- Verbinden & faciliteren
- Onderzoek & verkenningen
- Project management
- Kennis ontsluiten en delen

Deze kernactiviteiten worden praktisch vertaald in de uitvoering van een aantal concrete projecten, het uitvoeren van toegepast onderzoek & verkenningen (die leiden tot mogelijk nieuwe projecten) en het organiseren van kennis & themasessies rondom actuele regionale en landelijke thema's en ontwikkelingen. De geplande projecten en verkenningen voor 2018 zijn in de projectbijlage opgenomen.

You Create, We Connect
Vanuit de bovengenoemde duidelijke strategische visie, wordt in 2018 vol ingezet op het verbreden van de logistieke activiteiten van Zeeland Connect. Zo gaan wij het aantal themasessies flink uitbreiden en meer bedrijven betrekken bij de uitvoering. Tijdens het jaarcongres van Zeeland Connect op 22 november 2017 zal vooral een beroep worden gedaan op het regionaal bedrijfsleven om aan te sluiten onder het motto: "You Create, We Connect". Via een interactief programma met veel interessante themasessies, zetten wij een breed logistiek programma neer dat zowel verladers/ producenten, vervoerders als logistiek dienstverleners aan moet spreken. Eén van de belangrijkste doelen van dit jaarcongres is het ophalen van concrete nieuwe ideeën voor komend jaar en het commitment van bedrijven mee te werken aan het realiseren hiervan.

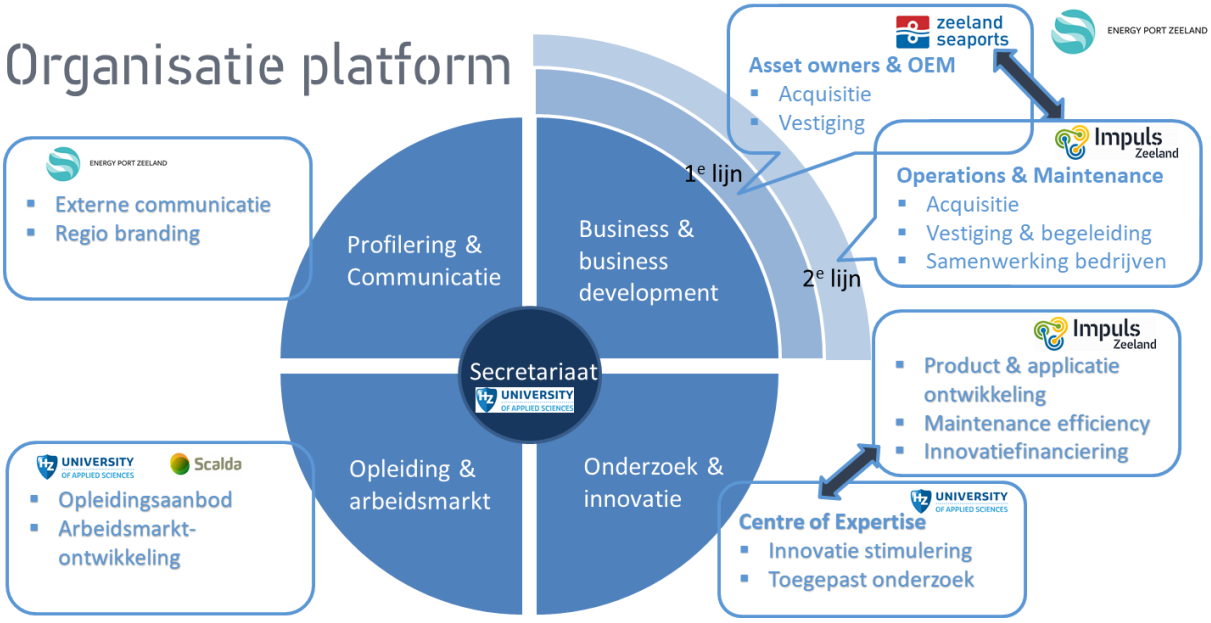
Maintenance
De activiteiten op het gebied van maintenance bestaan vooral uit de bijdrage aan KI</MPi. Impuls participeert in projecten van deze vereniging en voert niet zelfstandig maintenance gerelateerde projecten uit.

Energietransitie en betrokkenheid bij Energy Port Zeeland
De op handen zijnde energietransitie vormt niet alleen voor de logistieke sector, maar voor de hele maatschappij een enorme uitdaging. Binnen het cluster Logistiek & Energie lopen we tegen steeds meer concrete voorbeelden hiervan aan, denk bijvoorbeeld aan verduurzaming van het wegtransport, de binnen- en zeescheepvaart, onderhoudssector en industrie.
De energie transitie biedt aanzienlijke economische kansen voor Zeeland om zich te profileren als logistieke hotspot op het gebied van duurzaamheid en slimme transport oplossingen.

Het dossier energietransitie gaat alleen veel verder dan de scope van het cluster Logistiek & Maintenance. Grote uitdagingen liggen er ook voor de (duurzame) woningbouw, industrie en energievoorziening. Als regionale ontwikkelingsmaatschappij zijn wij bij de verschillende aspecten hiervan betrokken. De energietransitie zal daarom steeds meer onlosmakelijk zijn verbonden met de activiteiten van alle Impuls clusters.

Daarnaast maakt Impuls, via de projectmanager Logistiek & Energie, deel uit van het kernteam van Energy Port Zeeland. De focus van Impuls binnen het platform Energy Port Zeeland zal de komende jaren vooral komen te liggen op het gebied van business development en stimuleren van onderzoek & innovatie. De activiteiten t.a.v. business development zullen zich vooral toespitsen op de keten van toeleverende bedrijven (2e lijn) tijdens de installatie, maar vooral voor de operations & maintenance activiteiten rondom de Borsele windparken. Door verbindingen te leggen met de asset owners en samenwerking tussen regionale (MKB-)bedrijven te stimuleren wordt de inzet zoveel mogelijk economische spin-off voor de regio te realiseren.

Organisatie en taakverdeling binnen het platform Energy Port Zeeland

Verwijzend naar de eerder genoemde uitdagingen binnen de logistieke sector en deelname aan het platform Energy Port Zeeland, zal het cluster Logistiek & Energie daarom een belangrijke rol pakken binnen het dossier energie transitie en neemt dit daarom als speerpunt op voor 2018. Door de verschuiving van activiteiten zal voortaan verder worden gesproken over het cluster Logistiek & Energie.

De energievraagstukken zullen concreet op de volgende wijze worden opgepakt:

- Duurzaam goederenvervoer als actieprogramma binnen het op te zetten netwerk van wegvervoerders.
- Verdere ontwikkelingen van synchromodale transportoplossingen in nauwe samenwerking met andere regio's en de Topsector Logistiek.
- Lidmaatschap van het kernteam van Energy Port Zeeland en directe betrokkenheid bij de activiteiten op het gebied van onderzoek & innovatie en business development.
- Onderzoek naar de toepassing van duurzame brandstoffen binnen de regio voor wegvervoer en scheepvaart.
- Actieve samenwerking met o.a. de Impuls clusters Circulaire economie (toepassing waterstof), Innovatiefinanciering (innovaties offshore wind) en Invest in Zeeland (vestiging bedrijven met belangen bij offshore wind).

Speerpunten voor 2018

Cluster Logistiek & Energie heeft voor 2018 de volgende speerpunten:

- Behalen van concrete resultaten binnen programma's en projecten van Zeeland Connect en vervolgens delen hiervan.
- Versterken van het netwerk van Zeeland Connect door aansluiting van meer bedrijven via deelname aan projecten of netwerken.
- Intensiveren interactie met bedrijven, kennis- en themasessies en uitvoeren verkenningen o.b.v. actuele kansen of aangereikte ideeën van ondernemers.
- De meeste van de lopende projecten zijn (deels) haven gerelateerd, wat niet zo vreemd is gezien de belangrijke positie die de Zeeuwse havens binnen de Zeeuwse logistiek innemen. Bij de ambitie van Zeeland Connect hét ondernemend en onafhankelijk netwerk te zijn voor heel logistiek Zeeland past een toenemende focus op niet-havengebonden logistieke activiteiten. In 2018 zal verder worden gewerkt aan dergelijke activiteiten, zoals het opzetten van een netwerk voor Zeeuwse wegtransporteurs, Lean manufacturing en nieuwe technologische ontwikkelingen o.g.v. robotisering en autonoom transport.
- Uitnutten kansen/maximaliseren economische spin-off door intensief betrekken van Zeeuwse mkb-bedrijven bij Wind op Zee (via deelname aan Energy Port Zeeland), realisatie marinierskazerne en andere belangrijke economische dossiers.
- Behalen van eerste resultaten van project Smart Tooling: enkele succesvolle pilots voor toepassingen van robottechnologie voor inspectie van leidingen en tanks aan de hand van, in samenwerking met asset-owners, gedefinieerde use cases.

6. Vrijetijdseconomie

Toerisme wordt steeds belangrijker voor Nederland. De toeristische sector is het afgelopen jaar harder gegroeid dan de rest van de economie, blijkt uit cijfers van het CBS. Ook in Zeeland blijft de vrijetijdseconomie groeien, momenteel zijn er ruim 16.000 banen. Dit is 9,4% van de totale werkgelegenheid in Zeeland. Om de economische impact van het toerisme te behouden en verder te versterken blijft het stimuleren van vernieuwing, kwaliteit en innovatie noodzakelijk. Ontwikkelingen in de sector gaan razendsnel, consumentengedrag blijft veranderen en concurrentie met andere bestemmingen verandert en neemt toe. Daarom is het van belang dat Zeeuwse ondernemers nieuwe kansrijke ontwikkelingen kunnen omzetten in eigen, unieke en daarmee onderscheidende producten die gasten zullen blijven aantrekken.

Veel (familie)bedrijven weten Impuls inmiddels te vinden als partner voor nieuwe ideeën en aanjager voor innovatie in toerisme. In 2018 blijft Impuls deze rol vervullen. Samen met Kenniscentrum Kusttoerisme en VVV Zeeland, de partners binnen de Toeristische Uitvoeringsalliantie (TUA), en in nauwe afstemming met Provincie Zeeland, de gemeenten en Toeristisch Ondernemend Zeeland (TOZ) werkt Impuls in 2018 aan de volgende projecten:

Innovatieprogramma toerisme
Het stimuleren van vernieuwing binnen de **verblijfsrecreatie** blijft een aandachtspunt voor Impuls. Om structurele veranderingen te realiseren is hiervoor een lange termijn aanpak nodig, waarbij de meerwaarde van Impuls, gezien de opgedane expertise op dit onderwerp, wordt onderkent door zowel ondernemers als overheden. De inzet van Impuls is meervoudig. Bij het implementeren van de Zeeuwse Kustvisie en de vertaalslag ervan naar business development speelt Impuls een verbindende rol tussen ondernemers, overheden en overige stakeholders. Daarnaast zal Impuls in samenwerking met de Provincie en Kenniscentrum Kusttoerisme verkennen welke strategieën en acties kansrijk zijn rondom revitalisering (niet-recreatieve bestemming, tijdelijk gebruik) van vakantieparken en bedrijfsbeëindiging; en rondom de vraag-aanbodbalans binnen de verblijfsrecreatie.

De succesvolle aanpak met **innovatievouchers** voor ondernemers wordt voortgezet in de gemeenten Schouwen-Duiveland, Veere en de Bevelandse gemeenten. Binnen deze gemeenten zijn de komende drie jaar vouchers beschikbaar voor ondernemers in de verblijfsrecreatie die een kwaliteitsslag op hun bedrijf willen maken, en daarmee externe expertise willen inhuren. Impuls voert samen met brancheorganisatie RECRON hiervoor de intakegesprekken, en begeleidt de ondernemers in het traject. Voor het stimuleren van kansen op het gebied van circulaire ontwikkelingen in de verblijfsrecreatie (bijvoorbeeld circulair bouwen) start Impuls samen met RECRON, Provincie en Kenniscentrum Kusttoerisme een apart project op (**Land in zee: voor een circulaire beleving**)

Innovatieacties voor dagattracties/horeca/watersport
Op basis van eerdere ideeën- generatie met ondernemers, zal Impuls in 2018 rondom relevante thema's als personeel, marktkennis en digitale vaardigheden verschillende set aan innovatietools ontwikkelen en beschikbaar stellen. Voor ondernemers uit de horeca, dagattracties en watersport zijn in 2018 innovatievouchers beschikbaar. Ook inspiratie – en werkbijeenkomsten vanuit het **Kennis- en Innovatietafels Toerisme** in het kader van Campus Zeeland zullen hiervoor worden ingezet. De Toeristische Uitvoeringsalliantie (TUA) start met een opleidingsprogramma voor ondernemers, Gastvrij **Zeeland Academy.** Hierin krijgen bovengenoemde innovatie- instrumenten, bijeenkomsten en werksessies van Impuls één centrale plek. Zodat, gecombineerd met online trainingsmodules (vanuit HZ/Kenniscentrum) en marketingproducten (VVV Zeeland) er voor ondernemers één samenhangende leer- en innovatieomgeving beschikbaar is. Hierbij zal de samenwerking worden verkend met partijen als IVN, Rabobank, brancheorganisaties en Roompot.

Digitale Zeeland Experience
Door de TUA partners is een visie opgesteld voor een eigentijdse digitale infrastructuur gericht op een optimale beleving voor de gast. Impuls speelt een belangrijke rol bij het beschikbaar en benutbaar maken van digitale data en kennis voor ondernemers zodat ze dit kunnen vertalen in productontwikkeling. Binnen het project **PROFIT** gaat Impuls in 2018 verder met het begeleiden van ondernemers in de drie proeftuinen (Renesse, Goes, Oostkapelle) in de zoektocht naar welke digitale data om te vormen is naar praktische tools. Impuls denkt mee in het ontwikkelen van een digitaal platform waarop ondernemers hun eigen data kunnen gebruiken, gekoppeld aan de collectieve data, om hiermee nieuwe producten en diensten te ontwikkelen. Daarnaast vindt de uitrol plaats van ontwikkelde tools voor ondernemers om DNA van Zeeland toe te passen bij productontwikkeling. Daarnaast werkt Impuls samen met VVV Zeeland aan realisatie van de bredere toepassingen van bestaande en nieuwe digitale tools.

Digitale bereikbaarheid buitengebied
Verder is Impuls betrokken bij de uitvoering van het plan van aanpak **Digitale bereikbaarheid Buitengebied** in afstemming met de ondernemerscollectieven uit de buitengebieden, de gemeenten en marktpartijen voor het verder uitrollen van snel internet in het buitengebied. Inwoners worden hier ook bij betrokken zodat er rendabele businesscases gerealiseerd kunnen worden.

Verkenning Internet of Things
Impuls zal 2018 gebruiken om de kansen voor toeristisch en mkb Zeeland te verkennen op het gebied van Internet of Things, inclusief eventuele kansrijke samenwerkingsverbanden. Naast economische kansen voor de vrijetijdssector, zijn hier mogelijk ook bredere toepassingsgebieden, en er zullen indien kansrijk koppelingen worden gelegd met de andere business development clusters van Impuls.

Toeristennet
Impuls participeert in de provinciale kerngroep Toeristische mobiliteit, waarin initiatieven rondom toeristisch vervoer in Zeeland worden afgestemd. Impuls adviseert in 2018 marktpartijen die pilots willen uitvoeren en verbindt partijen die nodig zijn voor de realisatie van een succesvol ticketingsysteem voor vervoer in Zeeland.

Natuurbeleving
In 2018 zal Impuls meewerken aan de ontwikkeling van een aantal locaties waar natuur en recreatie hand in hand gaan en elkaar zelfs versterken. Het betrekken van ondernemers en de ontwikkeling van rendabele verdienmodellen staat hierbij centraal.

Zeeland als gezonde regio
De cross-over tussen toerisme en gezondheid wordt als bijzonder kansrijk beschouwd door onder andere het rapport ‘Zeeland in stroomversnelling’. Als onderdeel van het Actieplan “Zeeland: gezonde regio 2016-2018” denkt Impuls mee in het verder concretiseren van de kansen voor ondernemers, door onder meer de uitvoering van het INTERREG project SAIL. Daarnaast worden voor verschillende gemeenten stimuleringsprogramma’s gezondheidstoerisme ontwikkeld.

Overig
Impuls is actief betrokken bij verschillende regionale toeristische overlegstructuren en denkt daarin mee over de ontwikkeling van toerisme op regionaal en provinciaal niveau, met zowel overheden als ondernemers. Voorbeelden zijn de Coördinatiegroep Bevelanden Recreatief en Toeristische Denktank Schouwen-Duiveland. Ook voert Impuls het secretariaat van Toeristisch Ondernemend Zeeland (TOZeeland).

7.Gezondheidseconomie

De zorg is een grote sector binnen Zeeland, veel Zeeuwen zijn hier werkzaam. De sector staat echter onder druk. Niet alleen in Zeeland, maar in heel Nederland is sprake van vergrijzing. De beroepsbevolking neemt af en het aantal ouderen en chronisch zieken groeit. Hierdoor stijgen de kosten van de zorg en verzorging. Zorginstellingen ervaren dan ook een toenemende druk om op de kosten te besparen. Dat kunnen ze onder meer doen door hun processen te optimaliseren en nieuwe en slimme methodes toe te passen bij het leveren van zorg. De zorgsector, maar ook Zeeuwse gemeenten, krijgen hierbij hulp van Impuls. Het cluster gezondheidseconomie brengt kennis en innovatiekansen nationaal en internationaal in kaart en speelt een sleutelrol bij het verbinden van partijen.

De Zeeuwse Huiskamer
De Zeeuwse Huiskamer wil een open innovatieruimte bieden waar partijen uit wonen, welzijn en zorg, samen met kennisinstellingen en bedrijven nieuwe antwoorden leren ontwikkelen op de vragen en behoeften van bewoners. Het onderscheidende van dit project is de positie van de klant of eindgebruiker. In de Zeeuwse Huiskamer staat deze centraal.
In 2014 is het project begonnen met een drietal woningen – in Goes, Zonnemaire en Terneuzen. In deze woningen wonen mensen, die door de projectpartners worden gevolgd. Zo wordt kennis verkregen over gedrag, zorg, behoefte aan bepaalde diensten en voorzieningen. Deze drie deelprojecten worden gedragen door zorginstellingen, wooncorporaties, gemeenten en bedrijven. Vanuit Impuls wordt het project aangestuurd, en de kennis die in de deelprojecten wordt opgedaan geborgd.

Project opgeschaald
In jaren daarna is het project opgeschaald, door het openen van nieuwe Zeeuwse huiskamers, waarin naast de woning ook de woonomgeving een belangrijke rol inneemt. Dit gebeurt nu in s-Heerhendrikskinderen, Rilland, Middelburg en Breskens. (Technologische) bedrijven zijn betrokken bij de activiteiten rond de ‘slimme huiskamer’ in INCASE. Sinds twee jaar zijn steeds vaker gemeenten betrokken die door middel van de Zeeuwse Huiskamer willen leren hoe zij beleid rond wonen en zorg kunnen laten aansluiten op de praktijk. Dat gebeurt nu met de gemeenten Veere, Middelburg, Sluis en Goes.

Deelprojecten op niveau gemeenten
Ook in 2018 zal de Zeeuwse Huiskamer zo verdergaan. Door deelname in het internationale consortium INCASE zijn de technologische activiteiten geborgd. Samen met regionale partners worden deelprojecten op niveau van gemeenten opgezet.
Verder zal met ZB Planbureau van Zeeland en HZ University of Applied Sciences een deelproject over dementie worden uitgevoerd op Schouwen-Duiveland.

Santé Zeeland
Santé Zeeland is de naam van het netwerk rond gezondheid en innoveren in Zeeland. In 2013 is Impuls begonnen met het faciliteren van netwerkbijeenkomsten. Eenmaal per twee maanden vindt een netwerkborrel plaats. Daarnaast verzorgt Impuls een weblog dat de discussie voor betrokken stakeholders aanjaagt en faciliteert.
In de achterliggende periode heeft dit geresulteerd in kennistafels rond eHealth en zorgvastgoed, met participatie van partijen uit de sector, kennisinstellingen en bedrijven.

INCASE
Het INCASE-project beoogt organisaties in Nederland, Vlaanderen, Frankrijk en Engeland te versterken op het onderwerp smart industries. Er zijn twee focusgebieden: de procesindustrie en de

gebouwautomatisering. Samen met HZ University of Applied Sciences participeert Impuls in dit consortium om een fieldlab voor Smart Living te kunnen realiseren als onderdeel van de Zeeuwse Huiskamer. Dit wordt gedaan samen met bedrijven, kennisinstellingen en andere stakeholders rond langer zelfstandig leven.

8. Projectenoverzicht

Cluster	Project/activiteit	Doelstelling	Rol Impuls	Looptijd
Invest in Zeeland				
	Lopende activiteiten			
	Strategische Acquisitie Agro/Food	Realiseren nieuwe bedrijfsvestigingen door optimaal positioneren voor deze sterke en belangrijke sector.	Deelnemer in het Nationaal Acquisitieteam Agrifood	Doorlopend
	Strategische Acquisitie Chemie	Realiseren nieuwe bedrijfsvestigingen door optimaal positioneren voor deze sterke en belangrijke sector.	Deelnemer in het Nationaal Acquisitieteam Chemie	Doorlopend
	Strategische Acquisitie Logistiek	Participeren in de ontwikkeling van een Nationaal Acquisitieteam Logistiek.	Deelnemer in het Nationaal Acquisitieteam Logistiek	Doorlopend
	Strategische Acquisitie Offshore Wind	Door deelname in de werkgroepen van Energy Port Zeeland nieuwe kansen voor acquisitie identificeren en opvolgen.	Acquisiteur, netwerker	Doorlopend
	Strategische Acquisitie België	Gerichte activiteiten ontplooien voor de Belgische markt.	Initiator, acquisiteur, netwerker	Doorlopend
	Acquisitie Japan	Keuze voor een op Japan gerichte activiteit maken en uitvoeren	Initiator, acquisiteur, netwerker	Doorlopend
	Acquisitie Israël	Keuze voor een op Israël gerichte activiteit maken en uitvoeren	Initiator, acquisiteur, netwerker	Doorlopend
	Inzetten leadgenerator	Uitvoeren vervolgactie na evaluatie deelname Belgisch netwerk Sterck Magazine.	Opdrachtgever	Doorlopend
	Acquisitiekansen Smart Delta Resources (SDR/S4G)	Kansen identificeren en benutten die voortkomen uit de lancering en het gebruik van de website van SDR/S4G.	Acquisiteur	Doorlopend
	Investor Relations	Realiseren van uitbreidingsinvesteringen of nieuwe bedrijfsvestigingen bij bedrijven met een internationale moeder.	Accountmanager, acquisiteur, netwerker	Doorlopend
	Strategisch Accountmanagement	Identificeren en benutten van kansen door een structurele bewerking van de grotere Nederlandse bedrijven in Zeeland.	Accountmanager, acquisiteur, netwerker	Doorlopend
	Uitvoeren beurskalender	Deelnemen aan en bezoeken van relevante beurzen.	Initiator, acquisiteur, netwerker, marketeer	Doorlopend
	Uitvoeren reiskalender	Leadcreatie- en opvolging in het buitenland	Initiator, acquisiteur, netwerker	Doorlopend
	Organisatie Investor Relations evenement	Neerzetten van een kwalitatief hoogwaardig evenement voor bestaande en potentieel nieuwe investeerders in Zeeland met een drieledig doel; 1) Aandacht voor Zeeland als vestigingsregio. 2) Aandacht voor de dienstverlening van Invest in Zeeland 3) Creëren van kansen door matchmaking.	Initiator, opdrachtgever, uitvoerende, marketeer	Doorlopend
	Uitbouw website SDR/S4G	Functionaliteit van de website ten behoeve van acquisitie optimaliseren.	Initiator, opdrachtgever, marketeer	Doorlopend
	Contentmarketing	Uitvoeren van doorlopende marketingacties afgestemd op de diverse doelgroepen op basis van voor hen relevante content via voor hen interessante kanalen.	Marketeer	Doorlopend
	Sector proposities	Verdere ontwikkeling en completering van zowel digitale als analoge gedocumenteerde proposities ten behoeve van het optimaliseren van acquisitie.	Initiator, opdrachtgever, uitvoerende, marketeer	Doorlopend
Innovatie-financiering				
	Lopende projecten			
	Stichting Kenniswerf Zeeland/DOK41	Realiseren en faciliteren van dé plek voor innovatie in Zeeland. Runnen van de incubator DOK41.		Vanaf 2010
	Eerstelijns aanspreekpunt	Portaal voor innovatieve mkb-ers in Zeeland, waarbij ondernemers op basis van vraag worden ondersteund.	Eindverantwoordelijk	2014 – 2020
	OPZuid	Europees subsidieprogramma voor Zuid Nederland voor o.a. innovatiebevordering binnen het mkb	Aanjagen van Zeeuwse projecten voor OPZuid regeling.	2014 - 2020
	MIT-Zuid	MIT-Zuid omvat een set van drie financiële instrumenten om de eerste fases van innovatie te stimuleren voor het mkb.	Aanjagen van Zeeuwse projecten voor MIT-regeling.	2015 - 2020
	CrossRoads	CrossRoads	Aanjagen van Zeeuwse projecten voor Crossroads regeling en begeleiden van consortia tijdens uitvoering en valorisatie van het innovatieproject.	2016-2018
	Zeeland Financial Matching	Uitvoering geven aan project waarmee de realisatie van financieringen voor innovatieve bedrijven in het mkb wordt bevorderd.		2014 – 2020

Cluster	Project/activiteit	Doelstelling	Rol Impuls	Looptijd
	InnoGo!	Ondersteuning innovatieve starters en ondernemers in de Zeeuwse topsectoren bij opzet bedrijf en/of ontwikkeling van een product/dienst.	Eindverantwoordelijk. Financiering leningen tot €100.000,--; Fondsmanagement; Individuele coaching ondernemer; verbinden ondernemer met partijen uit het netwerk	2009 –2020
	Zeeuws Participatiefonds (ZPF)	Financieren van innovatieve en/of groeiende mkb-bedrijven met een economische spin-off voor Zeeland.	Fondsmanagement.	-
	Zeeuws InvesteringsFonds (ZIF)	Financieren van nieuwe risicovolle technologische ontwikkelingen en bedrijvigheid op diverse economische Zeeuwse speerpunten.	Aandeelhouder namens de provincie.	-
	Link2innovate	Via coaching en samenwerking mkb-ers in de grensregio helpen om de zogenoemde valley of death te trotseren, door jonge technologiebedrijven te linken aan geïnteresseerde bedrijven of organisaties.	Projectdeelnemer, selecteren en koppelen innovatieve Zeeuwse techno starters, begeleiden starters, organiseren matchmaking bijeenkomsten, communicatie rondom project	2016 - 2019
Circulaire economie en energietransitie				
	Lopende projecten			
	Sugar Delta	Verkenning acquisitiemogelijkheid voor een raffinage fabriek naar biobased tussenproduct als citroenzuur en melkzuur.	Lid van de stuurgroep Sugar Delta	2016-2017
	Redefinery	Verkenning realisatie van grootschalige houtraffinage naar suikers en lignine in biobased Delta gebied.	Volgen op afstand	2016-2017
	Voucher Regeling Circulaire Economie en Biobased Economy	Voucherregeling om innovatief mkb te stimuleren om nieuwe circulaire producten, diensten of processen te ontwikkelen.	Promoten, beoordelen, toekennen en opvolgen van de vouchers.	2016-2017
	Biobased Innovations Garden	Het monitoren en doorontwikkelen van biobased ketenprojecten en productontwikkeling.	Business development	-
	Biobased Infrastructuur voor Kennis (BIK)	De bestaande infrastructuur aan applicatiecentra in de regio Zuid-Nederland in twee jaar tijd verheffen tot een internationaal onderscheidend open innovatiesysteem voor het mkb in de biobased ketens.	Business development	2015-2018
	Circulair bouwen Emergis	Circulaire bouw van een kinder- en jeugdkliniek.	Deelnemer bouwteam en actief om Zeeuwse bedrijven in de uitvoering te betrekken.	2017-eind 2019
	Circulair bouwen recreatiewoningen	Twee campings (Paardenkreek en Strandcamping Groede) ontwikkelen circulair recreatiewoningen. Bouw 2018 en 2019.	Deelnemer bouwteam en actief om Zeeuwse bedrijven in de uitvoering te betrekken.	2017-2018
	Sneller en beter naar nul op de meter (onderdeel van ZEPW)	Energiebesparing particuliere woningbouw, naar nul op de meter.	Coördinator van het Nul op de Meter bouwteam, dat bestaat uit architecten, aannemers, installateurs en adviseurs	2016-2019
	Zeeuws Energieakkoord particuliere woningbouw	Energiebesparing realiseren in particuliere woningbouw, aanbod ontwikkelen met lokale ondernemers. 35 ondertekenaars in februari 2017.	(Mede-)coördinator van het Zeeuws Energieakkoord, samen met VZG.	2016-2018
	Biobased Delta en Uitvoeringsbureau Zeeland	Versterken en verbinding leggen tussen activiteiten van Biobased Delta naar regio Zeeland.	Lid kernteam Biobased Delta en faciliteren Uitvoeringsbureau Zeeland.	2018
	Nieuwe projecten			
	SvG voor MKB	Methodiek om ideeën voor industriële symbiose tussen MKB-ers onderling en MKB en groot bedrijf te ontwikkelen en om te zetten naar business cases	Organiseren	2017-2018
	Circulair economie recreatiesector	Uitrol van circulaire principes in de Zeeuwse recreatiesector, niet alleen voor bouw, maar ook voor bedrijfsvoering.	Projectleider	2018-2020
	Wierenteelt doorontwikkeling	Doorontwikkeling en opschaling van huidige wierenteelt in Zeeland met aandacht voor o.a. productie-innovatie (veredeling, teeltsystemen, oogst, drogen, wassen, opslag, etc.)	Ondersteuning in projectontwikkeling en financieringsroutes (nationaal en EU)	2018
	Circulair agrarische bedrijfsgebouwen in Zeeland	Circulair bouwen met biobased materialen in agrarische gebouwen en erf.	Facilitator	2018
Smart Delta Resources				
	Lopende activiteiten			
	Realiseren business cases	De verschillende business cases in ontwikkeling verder uitwerken en realiseren (zoals o.a. waterstof, syngas, slim gas, restwarmte uitwisseling en stoomrecompressie)	Aanjagen, faciliteren projectontwikkeling, haalbaarheidsstudies uitzetten, financiering zoeken	2018-2019

Cluster	Project/activiteit	Doelstelling	Rol Impuls	Looptijd
	Ontwikkelen groei-initiatieven	S4G website actueel houden; 'S4G MKB implementeren in Zeeland; Uitbreiden SDR met 1 à 2 nieuwe deelnemers	Organiseren van event(s), onderhouden van website, nieuwe deelnemers benaderen	2018
	Beïnvloeden publieke agenda	Uitvoeren public affairs programma; continuering samenwerking met andere NL-clusters, gezamenlijke (publieke) agenda bepalen, SDR positioneren in nieuw Kabinetsbeleid energietransitie	Public affairs regionaal en nationaal onderhouden en uitbouwen, netwerkfunctie en profilering	2018-2020
	Ondersteunende faciliteiten creëren	Opzetten en in de markt zetten van provinciaal industrieel infrastructuurfonds	Bijdrage leveren aan opzet van en communicatie over fonds, aanleveren van leads	2018
	Nieuwe projecten			
	Ontwikkelen roadmap projecten	Ca. 3 strategische projecten opstarten als follow-up van de CE-roadmap "Industriële vernieuwing industrie SDR". Gedacht wordt aan elektrificatie van de industrie en waterstof, CO2-infrastructuur en CCU/CCS, warmte, geothermie	Faciliteren strategische haalbaarheidsstudies, betrekken industriële partners en netwerkbedrijven, financiering zoeken, follow-up business cases ontwikkelen	2018
	Ontwikkelen nieuwe business cases	Ca. 2 à 3 nieuwe business cases initiëren en uitwerken b.v. op het gebied van restwarmte, CO2-verwaarding en water	Aanjagen, faciliteren projectontwikkeling, haalbaarheidsstudies uitzetten, financiering zoeken	2018-2020
Logistiek en Energie				
Logistiek				
	Lopende projecten			
	Zeeland Connect	Versterking van de positie van logistiek Zeeland door verbinding en samenwerking via hét ondernemende en onafhankelijk netwerk van ondernemers, kennisinstellingen en overheden.	Penvoering en programma management van het logistiek samenwerkingsverband Zeeland Connect.	2015 – 2019
	Barge Connect	Binnen Barge Connect werken publieke en private partijen samen om de binnentankvaart in de Zeeuwse regio te optimaliseren. In eerste instantie ligt de focus op het beter benutten van wacht- en ligplaatsen, waarbij getracht wordt piekbelasting te voorkomen. Verkend wordt of planningen van transport en afhandeling beter op elkaar zijn af te stemmen door meer data te delen.	Projectmanagement, financiering en communicatie.	programma per jaar; gaat in 2018 als platform en kennisnetwerk verder
	Synchromodaal transport	Versterken van bestaande samenwerkingen tussen verladers en tevens opzetten van een netwerk van samenwerkende regionale (weg)vervoerders. Daarnaast wordt de totstandkoming van nieuwe initiatieven voor lading bundeling gestimuleerd en start een direct spin-off project "Reefer Express Line" dat voorziet in een modal-shift van weg naar binnenvaart.	Verantwoording programma en diverse activiteiten ten opzichte van de Topsector Logistiek. Onderhouden van actieve relatie met activiteiten en programma's van de Topsector Logistiek.	2016 – 2020
	FastXS – Uniform aanmeld- en toegangssysteem voor vrachtauto's	Realisatie van een uniform aanmeld- en toegangssysteem voor (haven)terminals voor alle typen lading (containers, natte en droge bulk en stukgoed). Pilot in Zeeland, daarna landelijke uitrol ondersteund door TLN en EVO. Eerste terminals maken inmiddels gebruik van dit systeem. Inspanning in komende maanden gericht op deelname van meer verladende partijen.	Projectmanagement, communicatie en (financiële) verantwoording richting het NLIP/ Topsector Logistiek.	2016 – medio 2017 (verlengd tot eind 2017) Combinatie met verkenning Central Gate in 2017-18
	Reefer Express Line (spin-off van programma synchromodaal)	Realisatie van modal-shift (van weg naar binnenvaart) door containers tussen Vlissingen en Rotterdam (in de spits) per barge i.p.v. per vrachtauto te vervoeren. De capaciteit voor koelcontainers op een 2-tal schepen wordt aangepast, zodat een dagelijkse dienst kan worden uitgevoerd. Verladers ontvangen een (tijdelijke) premie bij deelname.	Communicatie, financiële afwikkeling en verantwoording aan de Verkeersonderneming.	september 2017 – eind 2018
	Nieuwe projecten en verkenningen			
	FastXS 2.0	Doorontwikkeling FastXS met invoering bij meer regionale bedrijven en acceptatie als standaard in de markt.	Projectmanagement, financiering en communicatie.	2018
	Central Gate – business plan	Op basis van uitkomsten verkenning (afronding februari 2018) uitwerken van een concreet business & stappenplan voor realisatie.	Projectmanagement, financiering en communicatie. Dit in nauwe samenwerking met Zeeland Seaports die trekker en de belangrijkste financier wordt van dit project.	Vanaf 2018

Cluster	Project/activiteit	Doelstelling	Rol Impuls	Looptijd
	Business development	Verbreden van de activiteiten op logistiek gebied door toepassing van nieuwe technologische ontwikkelingen zoals robotisering, autonoom transport, keten samenwerking en data sharing actief met de Zeeuwse bedrijven te delen en concrete toepassingsgebieden hiervoor te onderzoeken.	Faciliteren en delen van kennis, zowel op aanvraag van marktpartijen (You Create, We Connect)/ “pull” als op basis van actuele (technologische) ontwikkelingen die voor de regio van belang zijn/ “push”.	2018
Maintenance				
	Lopende projecten			
	Smart Tooling (i.s.m. KIC|MPi)	Inzet van drone- en robottechnologie voor technisch onderhoud binnen de chemie- en procesindustrie. Via een aantal pilots bij Dow in Terneuzen en BASF in Antwerpen worden in de praktijk testprojecten uitgevoerd en oplossingen gereed gemaakt voor algemeen gebruik.	Projectmanagement van een 2-tal deelprojecten: inspectie van vaten en inspectie van leidingen. Begeleiden van deelnemende partijen, definitie use-cases en sturen op voortgang.	sept 2016 – aug 2019
	Verkenningen			
	Kansen voor service logistiek	Onderzoeken business case voor logistiek centrum/ kansen voor service logistiek in Terneuzen.	Martpartijen polsen voor interesse in gezamenlijke aanpak. Uitvoering afhankelijk van medewerking bedrijven en aanwezigheid van een concrete business case.	2017 - 2018
Energie				
	Lopende projecten			
	Energy Port Zeeland	Maximale betrokkenheid van regionaal MKB bij ontwikkelingen binnen Wind op Zee en stimuleren/ faciliteren van samenwerking tussen bedrijven.	Business development 2e lijn bedrijven en stimuleren van onderzoek & innovatie.	2018 en verder
	Verkenningen			
	Waterstof als brandstof voor schepen	Een onderzoek naar de haalbaarheid van het gebruik van waterstof als brandstof voor CTV’s (Crew Transport Vessels) voor offshore windparken.	Juiste Nederlandse kennispartners betrekken bij onderzoek en mogelijke Interreg aanvraag.	2018
Vrijetijds-economie				
	Lopende projecten			
	Digitale agenda: breedband buitengebied	Verdere uitrol van breedband inetrnet buitengebied, begeleiding gebiedscoalities	Verbinden van gebiedscoalities, marktpartijen en overheden met als doel heel zeeland snel internet.	2016-2018
	Digitale Zeeland Experience	Ontwikkelen samenhangende dynamische digitale netwerkstructuur voor vrijetijdseconomie waarbij nieuwe technieken, producten en diensten voor ondernemers beschikbaar worden gesteld.	Adviseren in mogelijkheden loyaliteitsprogramma; werving van ondernemers-collectieven	2016-2019
	PROFIT: Vergroting innovatiekracht van het Toeristisch-recreatief mkb	Ontwikkeling proeftuinen met ondernemers en overheden waarin wordt gewerkt aan het bijeenbrengen van data, het analyseren en begrijpen, en toepassen door ondernemers in nieuwe producten en diensten; toepassing DNA bij productontwikkeling	Uitvoering activiteiten in proeftuinen (big data) en opzetten advisering voor ondernemers t.a.v. gebruik DNA bij productontwikkeling	2016 - 2019
	Aanjaagprogramma Innovatie Vrijetijdssector	Opzetten en uitvoeren van een innovatieprogramma voor de vrijetijdssector.	Ontwikkeling trainingen voor Gastvrij Academy	2017 - 2019
	Innovatievouchers verblijfsrecreatie	Uitvoering innovatievouchers verblijfsrecreatie in gemeenten Veere, Schouwen-Duiveland en Bevelandse gemeenten	Uitvoering intakegesprekken bij ondernemers, begeleiding innovatievoucher-traject, evaluatie en communicatie over ervaringen	2017-2019
	Toeristennet Zeeland	Implementatie duurzaam toeristennet inclusief stimuleren van ondernemersinitiatieven	Advisering en meedenken in stimuleren ondernemersinitiatieven (o.a. Westerschelde Ferry); digitale ticketing; participatie in provinciale kerngroep toeristische mobiliteit	2016-2018
	SAIL	Uitvoering pilotprojecten met ondernemers uit toerisme en zorg rondom voeding, wellbeing, sport en beweging	Stimuleren ondernemersinitiatieven binnen twee pilots in Domburg en Cadzand-Bad	2017-2019
	Actieplan Zeeland als Gezonde Regio	Uitvoering actieplan en stimuleren passende productontwikkeling door ondernemers in samenwerking met gemeenten (stimuleringsprogramma’s)	Aanjagen thema gezondheidstoerisme bij gemeenten; participatie in provinciale kerngroep Gezond in Zeeland	2016-2018
	Stimuleringsprogramma Gezondheidstoerisme Veere	Uitvoering stimuleringsprogramma gezondheidstoerisme voor gemeente Veere	Verkennen kansen binnen gemeente Veere en stimuleren ondernemersinitiatieven	2016-2018

Cluster	Project/activiteit	Doelstelling	Rol Impuls	Looptijd
	Stimuleringsprogramma gezondheidstoerisme Bevelanden	Ontwikkelen stimuleringsprogramma gezondheidstoerisme Bevelanden	Verkennen kansen binnen de 5 Bevelandse gemeenten en stimuleren ondernemersinitiatieven	2017
	Nieuwe projecten			
	Innovatievouchers dagattracties, horeca, watersport	Uitvoering innovatievouchers voor bedrijven in sectoren dagattracties, horeca en watersport	Uitvoering intakegesprekken bij ondernemers, begeleiding innovatievoucher-traject, evaluatie en communicatie over ervaringen	2018
	Circulair & Toerisme: Land in zee voor circulaire beleving	Stimuleren circulair bouwen en toepassing circulaire concepten bij bedrijven in de verblijfsrecreatie	Uitvoering intakegesprekken bij ondernemers, project-coördinatie/administratie	2017-2020
	Kennis- en Innovatienetwerk toerisme	Opzetten en uitvoeren van Kennis- en Innovatienetwerk toerisme (conform aanpak Campus Zeeland)	Uitvoering 4-tal kennis en innovatiebijeenkomsten	2018
	Ontwikkeling 2 iconische natuurgebieden	Uitwerken voorbeeldcasus met ondernemers en gemeenten; zowel ontwerp (visualisatie) als verdienmodel (businesscase).	Bijeenbrengen van stakeholders; meedenken in ontwikkeling en opzet natuurgebieden; visualisatie en verdienmodel per gebied ontwikkelen	2018
	Stimuleringsprogramma gezondheidstoerisme Sluis	Ontwikkelen stimuleringsprogramma gezondheidstoerisme Sluis	Verkennen kansen binnen de gemeente Sluis en stimuleren ondernemersinitiatieven	2018
	Stimuleringsprogramma gezondheidstoerisme Schouwen-Duiveland	Ontwikkelen stimuleringsprogramma gezondheidstoerisme Schouwen-Duiveland	Verkennen kansen binnen de gemeente Schouwen-Duiveland en stimuleren ondernemersinitiatieven	2018
	Stimuleringsprogramma gezondheidstoerisme Tholen	Ontwikkelen stimuleringsprogramma gezondheidstoerisme Tholen	Verkennen kansen binnen de gemeente Tholen en stimuleren ondernemersinitiatieven	2018
	Stimuleringsprogramma gezondheidstoerisme Terneuzen	Ontwikkelen stimuleringsprogramma gezondheidstoerisme Terneuzen	Verkennen kansen binnen de gemeente Terneuzen en stimuleren ondernemersinitiatieven	2018
	Ontwikkeling 2 iconische voorbeeldprojecten Gezond in Zeeland	Ontwikkelen en uitwerken voorbeeldproject voor en met ondernemers en gemeenten; in elk geval wellnesspaviljoen Cadzand-Bad	Bijeenbrengen van stakeholders, meedenken in ontwikkeling, visualisatie en verdienmodel	2018
	Verkenningen			
	Verkenning mogelijke ontwikkelperspectieven experimenteergebieden irt kustvisie	Verkennen mogelijk scenario's / ontwikkelperspectieven voor integrale ontwikkelingen in experimenteergebieden gekoppeld aan Zeeuwse kustvisie	Verkennen samen met overheden en ondernemers welke ondernemersactiviteiten mogelijk zijn in experimenteergebieden binnen de kustvisie	2018
	Verkenning ontwikkelperspectief vraag-aanbod verblijfsrecreatie	Verkennen welke aansluiting tussen marktvraag en productaanbod verblijfsrecreatie	Verkennen op welke wijze en met welke (externe) expertise de verhouding vraag-aanbod optimaal in beeld kan worden gebracht	2018
	Verkenning strategieën bedrijfsbeëindiging verblijfsrecreatie	Verkennen welke strategieën mogelijk zijn voor bedrijfsbeëindiging en mogelijke stimulerings maatregelen vanuit overheden mogelijk zijn	Verkennen van nationale kennis en ervaringen omtrent strategieën van bedrijfsbeëindiging verblijfsrecreatie	2018
	Verkenning Internet of Things	Mogelijkheden verkennen voor toepassingen Internet of Things binnen de vrijetijdsector	Verkennen van (inter)nationale kennis en expertise en mogelijkheden op het gebied van Internet of Things en mogelijke kansen voor toepassingen voor bedrijfsleven	2018
	Verkenning iconisch fietspad op het strand	Verkenning en (mogelijke) realisatie iconisch fietspad op het strand bij Nieuwvliet	Verkennen welke mogelijkheden er zijn qua ontwerp incl. kostenbegroting; inventarisatie rol lokale ondernemers	2018
Gezondheids economie				
	Lopende projecten			
	De Zeeuwse Huiskamer	Een open innovatieruimte waar partijen uit wonen, welzijn en zorg, samen met kennisinstellingen en bedrijven nieuwe antwoorden leren ontwikkelen op vragen en behoeften van bewoners.		2014 - 2019
	Santé Zeeland	Netwerk rond gezondheid en innoveren in Zeeland.		2013 -

Cluster	Project/activiteit	Doelstelling	Rol Impuls	Looptijd
	INCASE	Versterken van organisaties in Nederland, Vlaanderen, Frankrijk en Engeland op het gebied van smart industries en smart homes.		Sept 2016 – aug 2019

Begroting 2018 Impuls Zeeland 21-12-2017
Excl. Investeringsfonds Zeeland BV

	BEGROTING 2018	BEGROTING 2017	JAAR-REKENING 2016	PROGNOSE 2017	Verschil Begroting 2018 en begroting 2017	Verschil Begroting 2018 en Jaarrekening 2016
Opbrengsten	**3.487.961**	**3.364.657**	**3.580.787**	**3.430.918**	**123.304**	**-92.825**
Projectinkomsten	1.637.966	1.531.000	1.734.008	1.592.008	106.966	-96.042
Aandeelhouders en participanten	1.849.996	1.833.657	1.846.779	1.838.910	16.339	3.217
Provincie Zeeland, Integrale kostensubsidie	1.119.744	1.108.657	1.097.715	1.108.658	11.087	22.028
Bijdragen gemeenten	381.252	381.000	380.726	381.252	252	526
Bijdrage Ministerie van Economische Zaken	300.000	300.000	301.333	300.000	0	-1.333
Bijdragen kennisinstellingen	31.500	31.500	31.500	31.500	0	0
Dow Benelux	12.500	12.500	12.500	12.500	0	0
Rabobank	0	0	12.500	0	0	-12.500
ABN Amro	5.000	0	10.504	5.000	5.000	-5.504
Kosten	**3.488.005**	**3.366.157**	**3.581.898**	**3.428.447**	**121.848**	**-93.893**
Projectkosten	1.832.855	1.755.157	1.922.054	1.815.185	77.698	-89.198
Directe projectkosten	1.832.855	1.755.157	1.952.823	1.835.185	77.698	-119.968
Dotatie voorziening prj.risico's	-	-	-30.770	-20.000	0	30.770
Salariskosten vaste medewerkers	1.161.000	1.105.000	1.138.009	1.120.051	56.000	22.991
Bruto salarissen	869.000	846.000	866.322	838.079	23.000	2.678
Sociale Lasten	143.000	112.000	146.537	141.760	31.000	-3.537
Pensioenpremies	86.000	84.000	91.426	88.445	2.000	-5.426
Vakantiegeld	63.000	63.000	64.035	61.947	0	-1.035
Reservering vakantiedagen	0	-	-686	-	0	686
Uitkering ziektegeld	0	-	-29.624	-10.181	0	29.624
Overige personeelskosten	148.000	164.000	200.771	155.552	-16.000	-52.771
Reiskosten	73.000	80.000	82.638	81.373	-7.000	-9.638
Ziekteverzuimverzekering	23.000	33.000	25.618	21.425	-10.000	-2.618
Inhuur externen voor overige taken	15.000	15.000	38.126	10.296	0	-23.126
Opleidingskosten	15.000	14.000	32.357	10.000	1.000	-17.357
Overige personeelskosten	12.000	12.000	13.319	17.458	0	-1.319
Kosten werving en selectie	10.000	10.000	8.713	15.000	0	1.287
Invest in Zeeland	100.000	100.000	115.568	100.000	0	-15.568
Directe kosten	100.000	100.000	115.568	100.000	0	-15.568
Huisvesting	78.150	74.000	23.628	75.201	4.150	54.522
Huur	54.000	53.000	19.151	52.546	1.000	34.849
Overige huisvestingskosten	14.000	11.000	-3.258	13.500	3.000	17.258
Afschrijving verbouwing	5.000	5.000	4.150	4.980	0	850
Afschrijving inventaris	5.150	5.000	3.585	4.175	150	1.565
ICT	46.000	43.000	38.132	37.023	3.000	7.868
Software, systeembeheer en advies	31.000	28.000	27.910	22.388	3.000	3.090
Afschrijving hardware	15.000	15.000	10.222	14.635	0	4.778
Telefonie	12.000	12.000	12.567	11.059	0	-567
Communicatie	25.000	25.000	33.182	28.000	0	-8.182
Organisatiekosten	31.000	35.000	39.460	32.846	-4.000	-8.460
Kantoorkosten	14.000	13.000	15.327	13.604	1.000	-1.327
Advieskosten	7.000	8.000	5.724	10.731	-1.000	1.276
Congressen en seminairs	3.000	4.000	10.938	2.585	-1.000	-7.938
Vergaderkosten	2.000	5.000	3.851	1.502	-3.000	-1.851
Assuranties	4.000	4.000	3.620	3.736	0	380
Overige	1.000	1.000	-1	688	0	1.001
Accountant en RvC	54.000	53.000	58.527	53.530	1.000	-4.527
Bestuurskosten	40.000	40.000	40.837	40.000	0	-837
Accountant	14.000	13.000	17.690	13.530	1.000	-3.690
Rente en overige	**0**	**1.500**	**1.785**	**156**	**-1.500**	**-1.785**
Rentebaten- en lasten		1.500	1.785	156	-1.500	-1.785
Resultaat voor belastingen	**-**	**-**	**673**	**2.627**	**-**	**-673**
Vennootschapsbelasting, 20% tot € 200k.	-	-	134	135	-	-134
RESULTAAT NA BELASTINGEN	**-**	**-**	**539**	**2.492**	**-**	**-539**